

สรุปประเด็นการเสวนา ของสมาชิกวุฒิสภา เรื่องเด็กและสตรี

REPORT OF THE PARLIAMENTARY SEMINAR ON CHILDREN AND WOMEN

8 FEBRUARY 1993 CENTRAL PLAZA HOTEL, BANGKOK

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

OFFICE OF THE NATIONAL COMMISSION ON WOMEN'S AFFAIRS
OFFICE OF THE PERMANENT SECRETARY OFFICE OF THE PRIME MINISTER

ยูนิเซฟ UNICEF

สรุปประเด็นการเสวนา ของสมาชิกวุฒิสภา เรื่องเด็กและสตรี

.....

REPORT OF THE PARLIAMENTARY SEMINAR ON CHILDREN AND WOMEN

8 FEBRUARY 1993 CENTRAL PLAZA HOTEL, BANGKOK

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

OFFICE OF THE NATIONAL COMMISSION ON WOMEN'S AFFAIRS

OFFICE OF THE PERMANENT SECRETARY OFFICE OF THE PRIME MINISTER

ยูนิเซฟ UNICEF

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
ตอนที่ 1	1
- สรุปประเด็นการเสวนาเรื่องเด็กและสตรี	2
- ปฏิญญาเพื่อเด็ก พ.ศ. 2533	32
- ปฏิญญาสตรีไทย พ.ศ. 2535	38
ตอนที่ 2	43
- โครงการ	45
- กำหนดการ	52
- คำกล่าวต้อนรับ	58
- รายงานคณะวิทยากร	64
- ภาพวันเสวนา	65
- รายงานผู้เข้าร่วมการเสวนา	73
- รายงานคณะทำงานจัดทำเอกสาร	77

คำนำ

เอกสารฉบับนี้เป็นผลการเสวนาของสมาชิกรัฐสภา เรื่องเด็กและสตรี จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) สำนักงานนายกรัฐมนตรี ร่วมกับชมรมรัฐสภาสตรีไทย เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2536 ณ ห้องวิภาวดีบอลรูม โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณการจัดเสวนาจาก องค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF)

เอกสารฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังนี้

ตอนที่หนึ่ง เป็นสรุปรายงานการเสวนาเรื่องเด็กและสตรี ปฏิญญาเพื่อเด็ก พ.ศ. 2533 และปฏิญญาสตรีไทย พ.ศ. 2535

ตอนที่สอง เป็น โครงการ กำหนดการ คำกล่าวต้อนรับ รายงานคณะวิทยากร ภาพวันเสวนา รายงานผู้เข้าร่วมการเสวนา และรายงานคณะทำงานจัดทำเอกสารการเสวนา

สำนักงาน กสส. หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้ ซึ่งจัดพิมพ์ทั้งภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จะเป็นประโยชน์ และเป็นข้อสนเทศสำหรับการศึกษาของผู้สนใจทั่วไป ขอขอบคุณสมาชิกรัฐสภาทุกท่านที่มาเข้าร่วมเสวนา ท่านวิทยากรที่มาให้ความรู้และให้ข้อคิดกับผู้เข้าร่วมรับฟัง และขอบคุณสื่อมวลชนทุกท่านที่ให้ความสนใจ ขอขอบคุณ คุณศรีศักดิ์ ไทยอารี จากสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ช่วยดำเนินการแปลเอกสารจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ขอขอบคุณ ดร. กิตติยา พรสัจจา จากยูนิเซฟ คุณปวีณา หงสกุล ประธานชมรมรัฐสภาสตรีไทย และขอขอบคุณเป็นพิเศษคือ ดร. สายสุรี จุติกุล ที่ปรึกษาด้านสตรี เด็ก เยาวชน การศึกษา และพัฒนาสังคม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ดำริและผลักดันให้เกิดการเสวนาครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณ ดร. จีน แบร์ ที่ตรวจแก้ไขเอกสารภาษาอังกฤษทั้งฉบับ ขอขอบคุณองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณแดนเนียด เจ บรู๊กล์ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงาน กสส. ทุกท่านที่ช่วยจัดการประชุม และจัดทำเอกสารให้สำเร็จลุล่วงไปทุกประการ

คณะทำงานจัดทำเอกสาร

สำนักงาน กสส.

กันยายน 2536

ตอนที่ 1

สรุปประเด็นการเสวนาเรื่องเด็กและสตรี

ปฏิญญาเพื่อเด็ก พ.ศ. 2533

ปฏิญญาสตรีไทย พ.ศ. 2535

สรุปประเด็นการเสวนาเรื่องเด็กและสตรี

ของ

สมาชิกรัฐสภาสตรี

คณะกรรมการกิจการเยาวชน สตรี และผู้สูงอายุรัฐสภา

คณะทำงานด้านเด็กและสตรี

สื่อมวลชน

วันที่ 8 มีนาคม 2536

ณ โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว

1. ความนำ

1.1 การเสวนาเรื่องเด็กและสตรีได้จัดขึ้น เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2536 ณ ห้องวิภาวดีบอลรูม โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว โดย คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) สำนักงานนายกรัฐมนตรี ร่วมกับชมรมรัฐสภาสตรีไทย โดยการสนับสนุนจากองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF)

1.2 การเสวนาครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น รวมทั้งประสบการณ์ ร่วมกันพิจารณาแนวทางการทำงานเกี่ยวกับพัฒนาเด็กและสตรีให้ไปทิศทางเดียวกัน และเป็นการผลักดัน ฝ่ายที่ทำงานนิติบัญญัติและผู้ทำงานเกี่ยวข้องด้านเด็กและสตรี ให้ประสานความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ ของการพัฒนาเด็กและพัฒนาสตรี

1.3 ผู้เข้าร่วมเสวนาประกอบด้วย วุฒิสมาชิกสตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะ กรรมการกิจการกิจการเยาวชน สตรี และผู้สูงอายุของวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ผู้ทำงานด้านเด็กและสตรี สื่อมวลชน และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ มีผู้เข้าร่วมประชุม ทั้งสิ้น 102 คน

1.4 การเสวนาใช้เวลา 1 วัน แบ่งเป็น 2 ภาค ภาคเช้าเป็นการเสวนาประเด็นเรื่องเด็ก และ ภาคบ่ายเป็นการเสวนาประเด็นเรื่องสตรี การจัดเสวนามีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- (1) เพื่อเปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก และสตรี รวมทั้งพิจารณาแนวทางการดำเนินงาน
- (2) เพื่อประสานทิศทางการทำงานในเรื่องเด็กและสตรีให้สอดคล้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
- (3) เพื่อกระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทของตนเอง และแสวงหาแนวทางกลวิธี ร่วมกันในการผลักดันผู้เกี่ยวข้องให้ดำเนินตามวัตถุประสงค์

1.5 นายลิขิต เทอดสิทธิ์ศักดิ์ รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวต้อนรับว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบเป็นปัญหาต่อเด็กและสตรีเป็นอย่างมาก ควรจะมีการวางนโยบาย มาตรการแก้ไขโดยเร็ว ทั้งนี้จำเป็นต้องเร่งให้มีมาตรการในการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง และมีมาตรการทางกฎหมาย โดยเฉพาะมาตรการทางกฎหมายนั้นฝ่ายรัฐสภามีส่วนสำคัญยิ่งที่จะผลักดันให้มีขึ้น รวมทั้งจะเป็นปากเสียงให้แก่เด็กและสตรี เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน ค่านิยม เจตคติ และวิธีการพัฒนาเด็กและสตรีให้ดีขึ้น และยังให้ข้อคิดว่าการเสวนาครั้งนี้เป็นโอกาสอันดีที่ทุกท่านจะได้รวบรวมแนวทางในการที่มีผู้เสนอเกี่ยวกับเด็กและสตรี ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและจริงจังยิ่งขึ้น

1.6 นายแดเนียล เจ บรู๊คส์ (Mr. Danial J. Brooks) ผู้อำนวยการองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก กล่าวว่า การดำเนินงานด้านการพัฒนาเด็กและสตรีจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม โดยเฉพาะการเสวนาเรื่องเด็กและสตรีของกลุ่มสมาชิกรัฐสภาสตรีของไทย ในครั้งนี้ สมาชิกรัฐสภาจะเป็นกลุ่มที่มีผลต่อการปรับปรุงสถานะของเด็กและสตรี องค์การยูนิเซฟประจำภูมิภาคนี้พร้อมที่จะทำงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ดีขึ้น และทำหน้าที่โยงโยเป็นเครือข่ายของประเทศต่างๆ ในระดับภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก การเสวนาครั้งนี้เป็นโอกาสดีที่ไม่เคยมีมาก่อน ซึ่งจะเป็นการยืนยันว่าถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมไปในรูปใดๆ ก็ตาม ก็ไม่ได้ทอดทิ้งกลุ่มที่จำเป็นจะต้องได้รับการช่วยเหลือจากสังคม ซึ่งในที่นี้หมายถึง กลุ่มสตรี เด็ก และผู้ยากจน จะขอก้าวเฉพาะประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กโดยจะสามารถพิจารณาได้ในสามมุมมองด้วยกัน คือ

มุมมองแรก คือ การรอดชีวิตของเด็กในระยะห้าปีแรก ในเรื่องนี้ การแทรกแซงทางด้านสาธารณสุขพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นมาก เป็นต้นว่า เด็กควรได้รับโภชนาการที่ดี ได้รับการฉีดวัคซีนคุ้มกันโรค มารดามีสุขภาพที่ดี การมีน้ำดื่มที่สะอาด และการมีสุขอนามัยที่ดี ทั้งหมดนี้นับว่าเป็นเรื่องสำคัญในระดับพื้นฐานของชีวิตเด็กทุกคน โดยทั่วไปแล้ว ประเทศไทยนับว่าก้าวหน้ามากในแง่การพัฒนาและการรอดชีวิตของเด็ก

มุมมองที่สอง คือ การพัฒนาเด็กปฐมวัย และการคุ้มครองเด็ก เช่น คุ้มครองจากการถูกใช้แรงงานอย่างกตัญญู การถูกใช้ประโยชน์ทางด้านเพศและด้านอื่นๆ

มุมมองที่สาม คือ การศึกษาซึ่งจะมีบทบาทสำคัญยิ่ง เด็กไทยที่ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีจำนวนสูงขึ้น รวมทั้งอัตราการตายของเด็กและทารกมีจำนวนลดน้อยลง อีกทั้งจำนวนเด็กขาดอาหารก็ลดลงอย่างเห็นได้ชัด

ในการเสวนาเพื่อเด็กและสตรีครั้งนี้จะเป็นประเด็นที่สำคัญที่แสดงให้เห็นอีกด้วยว่าประเทศไทยมีความมุ่งมั่นทางการเมืองที่จะทำตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับเด็ก จึงขอให้ประสบผลสำเร็จอย่างสูงในการทำงานไปสู่จุดหมาย พร้อมนี้ขอยืนยันว่า ยูนิเซฟจะมีส่วนร่วมช่วยเหลือกับความพยายามที่จะให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวตลอดไป

1.7 นางปวีณา หงสกุล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประธานชมรมรัฐสภาสตรีไทย กล่าวต้อนรับ โดย ได้กล่าวถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2535 ในหน้าที่ของรัฐบาลในมาตรา 68 ว่า รัฐพิจารณาส่งเสริมและพัฒนาความเสมอภาคของชายและหญิง แต่ในพหุัตินัยแล้วยังไม่เป็นอย่างนั้น ยังขาดความเสมอภาคในทุกด้าน สำหรับเยาวชนของไทย จำต้องได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และจริยธรรมไปพร้อมๆ กันทั้งชายและหญิงให้เกิดความเท่าเทียมกันด้วย หวังว่าการเสวนาครั้งนี้จะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ระหว่างฝ่ายทำงานด้านเด็กและสตรี กับฝ่ายที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติ ซึ่งจะนำข้อมูลที่ได้รับไปพิจารณาสันับสนุนต่อไป

1.8 นายประวิทย์ นิลวัชรมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประธานคณะกรรมการกิจการเยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ สภาผู้แทนราษฎร ได้กล่าวถึงสภาผู้แทนราษฎรรับหลักการงบประมาณในวาระที่ 1 แล้ว ปีนี้สภาฯ ได้ผ่านงบประมาณพัฒนาคุณภาพเด็ก สตรี และผู้สูงอายุ 3 พันล้านบาท มากกว่าปีก่อน จึงเป็นโอกาสที่ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการได้ ระบบการทำงานเรื่องสตรี เด็ก และผู้สูงอายุ ควรจะต้องประสานกันเพราะว่าขณะนี้ยังเป็นต่างฝ่ายต่างทำงาน และบางหน่วยงานจะมีเฉพาะแผนดูแลเรื่องสตรีกับเด็กเท่านั้น ไม่มีผู้สูงอายุ ซึ่งควรจะต้องแก้ไข

การทำงานร่วมกันระหว่างเด็ก สตรี และผู้สูงอายุ ยังมีข้อขัดแย้งความไม่เข้าใจกันอยู่มาก จะต้องสร้างศรัทธาให้คิดแผนงานร่วมกันก่อน จึงจะเกิดเป็นงานทำได้ และปัญหาการทำงานร่วมกันระหว่างบุรุษกับสตรียังมีมาก ต้องค่อยเป็นค่อยไปในการแก้ไขปัญหา และปัญหาของเด็กก็เกิดจากผู้ใหญ่ที่ได้สร้างขึ้น จึงเป็นโอกาสที่คณะกรรมการกิจการเยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ มาประชุมร่วมกันในวันนี้ และได้ปรับความเข้าใจร่วมกันเพื่อที่จะทำงานต่อไปได้ดียิ่งขึ้น

1.9 ดร. สายสุรี จุติกุล ที่ปรึกษาด้านสตรี เด็ก เยาวชน การศึกษา และพัฒนาสังคม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรรมการ กสส. ได้กล่าวนำถึงวัตถุประสงค์และความคาดหวังของการเสวนาว่า

การเสวนาครั้งนี้ ขอให้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่าง ผู้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติกับผู้ทำงานในด้านเด็กและสตรี รวมทั้งสื่อมวลชนเพื่อปรับทิศทางการดำเนินงานให้ดีที่สุด พร้อมทั้งได้เสนอคำจำกัดความคำว่า เด็ก หมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีลงมา

การที่ภาครัฐและภาคเอกชนได้มีนโยบายและดำเนินกิจกรรม และเพื่อการพัฒนาเด็กและสตรี ตลอดจนการพัฒนาครอบครัวนั้น สาเหตุเกิดจากปัญหาหลายประการ กล่าวคือ

1. **ปัญหาเด็ก** ภาครัฐพยายามสนับสนุนให้เด็กทุกคนได้เข้าเรียนในระดับการศึกษาตั้งแต่ชั้น ป.1-ป.6 เน้นการศึกษาภาคบังคับ แต่ในความเป็นจริงเด็กไม่ได้จบการศึกษาถึงชั้น ป.6 ทุกคน ยังมีเด็กที่หายไปจากระบบการศึกษาและไม่ได้รับการศึกษาจำนวนมาก และในจำนวนนี้เด็กเหล่านั้นได้ออกมาเป็นเด็กเร่ร่อน เป็นแรงงานเด็กและเป็นเด็กที่ถูกบังคับให้ประกอบการค้าประเวณี เด็กเหล่านี้ขาดการคุ้มครองตามสิทธิเด็ก ภาวะทางครอบครัวยากจน มีปัญหามาก โดยเฉพาะเด็กได้รับการเลือกปฏิบัติทั้งทางกฎหมายและทางวัฒนธรรม ปัญหาดังกล่าวจำเป็นจะต้องร่วมกันทุกๆ ฝ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยช่วยให้เด็กได้มีโอกาสดีขึ้นมา มีชีวิตที่ดีขึ้น และมีความเป็นอยู่อย่างเหมาะสมที่พึงจะได้รับตามภาระผูกพันของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันไว้แก่สหประชาชาติแล้ว

2. **ปัญหาสตรี** แบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1) สตรีมีจำนวนประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรทั้งประเทศ และโดยทั่วไปตามสถิติแล้วจะมีอายุขัยเฉลี่ยสูงกว่าบุรุษ ซึ่งจะทำให้จำนวนสตรีที่สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นด้วย

2) ความไม่เสมอภาคทางโอกาสของสตรี หมายถึงโอกาสที่จะได้รับบริการทางเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ รวมทั้งการไม่ได้รับส่วนแบ่งหรือผลประโยชน์จากการพัฒนา และทรัพยากรในรูปแบบต่างๆ

3) สตรีขาดการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะกระบวนการการพัฒนาและการเมือง ทำให้ไม่สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมหลายด้านที่เกี่ยวกับสตรี

4) มีการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย และการขาดการคุ้มครองสถานภาพในฐานะที่เป็นบุคคลและในฐานะที่เป็นสตรี อีกทั้งยังมีค่านิยมและเจตคติต่อสตรีในเชิงลบยังมีอยู่ทั่วไป ดังสะท้อนในรูปการกีดกันและการปฏิบัติต่อกัน

5) เศรษฐกิจสังคมของประเทศกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและถ้าการพัฒนาดำเนินการไปอย่างไม่ระมัดระวัง กลุ่มสตรีจะถูกกละเลย และถูกทอดทิ้งไว้เบื้องหลัง ทำให้ทรัพยากรมนุษย์กลุ่มนี้ไม่สามารถมีส่วนช่วยพัฒนาประเทศได้อย่างน่าเสียดาย

สตรีและเด็กมักเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบความยากลำบากก่อน จากสังคมหรือครอบครัว เมื่ออยู่ในสภาวะวิกฤติ จึงควรได้รับความสนใจทั้งทางด้านป้องกันและแก้ไข

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้ว กสส. จึงจัดให้มีการเสวนาครั้งนี้ขึ้น ขอให้ท่านวิทยากรได้อภิปรายเรื่องที่เกี่ยวข้องทางด้านเด็กและสตรีตามประเด็นที่ได้เสนอไว้ พร้อมมองงานที่จะทำไปข้างหน้า ขออย่าอภิปรายถึงงานที่ทำมาแล้ว การอภิปรายให้อภิปรายสั้นๆ และตรงประเด็นมากที่สุด การเสวนาครั้งนี้ขอให้แสดงความคิดเห็นกันอย่างเต็มที่ การเสนอข้อคิดเห็นอาจไม่มีข้อยุติ โดยอาจเป็นการแสดงความคิดเห็นในแต่ละประเด็น สำหรับรายงานการประชุมนี้จะจัดทำเป็นเอกสารทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษเผยแพร่ให้แก่ผู้สนใจด้วย

2. สรุปประเด็นการเสวนาเรื่องเด็ก

ประธานการเสวนา	:	นางสาวศรีสว่าง	พั่ววงศ์แพทย์
วิทยากร	:	1. รศ. วิจิต	มันตากรณ์
		2. นายวัลลภ	ตั้งคนานุรักษ์
		3. นางสีน้อย	เกษมสันต์ ณ อยุธยา
		4. พ.ญ. นิตยา	คชภักดี
		5. นายวิชา	มหาคุณ
		6. ดร. สายสุรี	จตุกุล
ผู้สรุปการเสวนา	:	ดร. จรรยา	สุวรรณทัต

ประเด็นการเสวนามุ่งไปที่เรื่องเกี่ยวกับกฎหมาย โดยเริ่มที่ ปว. 294, ร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน และอนุสัญญาสิทธิเด็ก ซึ่งเรื่องทั้งสามนี้มีความเกี่ยวเนื่องกัน ที่ประชุมได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวาง สรุปประเด็นได้ดังนี้

1. ความพยายามของรัฐในการพิทักษ์สิทธิเด็ก โดยการออกกฎหมายหรือกฎต่างๆ ออกมาบังคับใช้มักสะท้อนให้เห็นถึง

- 1.1 ความเป็นเผด็จการของภาครัฐที่ยังหลงเหลืออยู่มาก เช่น การรวบอำนาจในการเป็นผู้จัดตั้งสถานสงเคราะห์เด็ก ไม่เปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (ใน ปว. 294)
- 1.2 การนำเอากฎหมายหรือนโยบายมาครอบงำให้ฝ่ายอื่นๆ ปฏิบัติตาม โดยมีได้คำนึงถึงเด็กในฐานะที่เป็นกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง (ในอนุสัญญาสิทธิเด็ก)
- 1.3 การเน้นการสงเคราะห์มากกว่าการป้องกันหรือพัฒนา (ในอนุสัญญาสิทธิเด็ก)
- 1.4 ความเป็นชาตินิยมโดยคำนึงถึงแต่คนไทย ไม่คำนึงถึงบุคคลอื่นที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย

เช่น จำกัดการให้สัญชาติกับเด็กลี้ภัย และมุ่งผลักดันกลับเข้าประเทศ โดยไม่มีหลักประกันในความปลอดภัยแห่งชีวิต (ในอนุสัญญาสิทธิเด็ก)

2. แม้รัฐจะปรับปรุงการให้การสงเคราะห์และการคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชนให้เหมาะสมขึ้น โดยปรับปรุงจาก ปว. 294 ซึ่งประกาศใช้ในปี 2515 เป็นร่าง พ.ร.บ. การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก สาระสำคัญของการปรับปรุงดังกล่าวเป็นเพียงการสงเคราะห์และการเพิ่มบทลงโทษในการปรับและการจำคุก มิได้คำนึงถึงสาเหตุที่เกี่ยวข้อง คือ

2.1 การศึกษาสาเหตุที่แท้จริงที่ทำให้เด็กมีปัญหา การชี้ว่า “เด็กประพฤติไม่สมควร” จะดูจากพฤติกรรมภายนอกของเด็กอย่างเดียวไม่ได้ เพราะพฤติกรรมภายนอกของเด็กนั้นเป็นผลพวงมาจากการสะสมของสาเหตุต่างๆ มากมาย กฎหมายออกมาเพียงจะควบคุมเด็กอย่างเดียว โดยปราศจากการพิจารณาสิ่งที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่ควรคำนึงถึงหรือในกรณีการลงโทษพ่อแม่ ก็ให้ลงโทษจำคุกสถานเดียววันนั้น สิ่งเหล่านี้ฝังในหลักการของการสงเคราะห์เด็ก

2.2 คุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก เช่น นักสังคมสงเคราะห์ ตำรวจท้องที่ เป็นต้น

2.3 การรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชนอย่างเพียงพอ

3. ดังนั้น เพื่อให้ “เด็กที่ประพฤติไม่สมควร” ได้รับการคุ้มครองอย่างแท้จริงจากเจ้าหน้าที่ จึงควรที่จะกำหนดคุณสมบัติของนักสังคมสงเคราะห์และตำรวจด้วย เพื่อมิให้เด็กเหล่านั้นถูกคุกคามจากบุคคลเหล่านี้ โดยควรจัดให้มีนักสังคมสงเคราะห์ที่มีจิตสำนึกสำหรับให้บริการ คำแนะนำ คำปรึกษาหารือแก่เด็กในเบื้องต้นอย่างทั่วถึงทุกท้องที่ ก่อนที่ตำรวจจะจัดส่งเด็กเข้าสถานสงเคราะห์ต่อไป และฝึกให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตระหนักในสิทธิของเด็กให้มากขึ้นด้วย

4. ในบางประโยคของร่าง พ.ร.บ. การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กมีการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่มากเกินไป ควรมีการแก้ไขให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าแทรกแซงได้ในกรณีจำเป็นเท่านั้น

5. สำหรับร่าง พ.ร.บ. ส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนนั้นมีข้อสังเกต ได้แก่

5.1 ขอให้ฝ่ายนิติบัญญัติช่วยพิจารณาข้อบกพร่องต่างๆ และให้สาธารณชนได้รับทราบ และช่วยเป็นปากเสียงแทนเด็ก

5.2 การควบคุมคุณภาพของสถานสงเคราะห์ ขณะนี้เด็กเห็นว่าสถานดังกล่าวเป็นสถานที่ลงโทษ ควรดำเนินการให้เห็นว่าเป็น “บ้านเด็ก” และประชาสัมพันธ์เพื่อแก้ไขความคิดและความเข้าใจ

5.3 การทำครอบครัวบำบัด หรือควรให้การแนะนำแก่ครอบครัว ควรเป็นขั้นตอนหนึ่งก่อนที่จะนำเด็กนั้นไปยังสถานสงเคราะห์

5.4 ควรเพิ่มระบบการติดตามการให้การสงเคราะห์แก่เด็ก (monitoring system) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

6. ในร่าง พ.ร.บ. การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก อำนาจในการแทรกแซงของศาลยังมีมากไปโดยให้อำนาจศาลในการควบคุมเด็กได้ เมื่อจะสงเคราะห์แล้วเหตุใดจึงต้องควบคุมเด็กอีก นอกจากนี้ แม้แต่กระทรวงศึกษาธิการเองยังคงมีกฎหมายให้เสียนิติเด็กได้ จึงควรตรวจสอบในเรื่องนี้ ควรให้

ครอบครัวมีบทบาทในการดูแลมากขึ้นโดยให้ “การประชุมครอบครัว” เพื่อร่วมกันปรึกษาหารือดูแลปัญหา ตลอดจนควรให้ชุมชนและฝ่ายอื่นๆ มีส่วนร่วมในการดูแลเด็กมากขึ้น

7. นอกเหนือจาก พ.ร.บ. การสงเคราะห์และการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ที่ควรนำมาพิจารณา ทบทวนใหม่แล้ว ยังมีกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวกับเด็กที่สมควรจะนำมาพิจารณาด้วย เช่น ปว. 132 และ ปว. 294

8. มีข้อสังเกตจากวุฒิสมาชิกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ปว. 294 ที่จะปรับเป็นกฎหมาย คือ

8.1 การให้สัญชาติแก่ผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศไทย

8.2 ปัญหาการจัดฉายวิดีโอทางเพศ ยังไม่มีกฎหมายที่จะเข้าไปดูแลเรื่องนี้

8.3 การจัดการปัญหาเด็ก รัฐควรดูแลอย่างรอบคอบ แทนการจับที่ปลายเหตุ

9. ควรมีองค์การกลางระดับชาติในการดูแลและพิทักษ์สิทธิเด็ก เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาด้านเด็ก และการจัดสวัสดิการต่างๆ แก่เด็ก ตลอดจนรัฐควรเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสถานสงเคราะห์เด็กด้วย

10. ปัจจุบันนี้มีแนวโน้มเกี่ยวกับการเอาเปรียบเด็กเพื่อการค้ามากขึ้น โดยเฉพาะมีการผลิตสื่อลามกเกี่ยวกับเด็กเป็นจำนวนมาก และยังนำเด็กไปเป็นสื่อโฆษณา โดยเน้นเรื่องเพศมากไป จะต้องควบคุมในการผลิตสื่อต่างๆ ควรมีองค์การที่พิทักษ์สิทธิเด็กไม่ให้ผู้ผลิตดำเนินการเอาเปรียบเด็ก ซึ่งองค์การนี้ต้องทำหน้าที่ฟ้องร้องเอาผิดแก่ผู้ใช้สื่อลามกนั้นได้ และมีการควบคุมการใช้แรงงานเด็กเป็นสื่อโฆษณาหรือถ่ายภาพ หากกระทำเกินกว่าขอบเขตให้มีการฟ้องร้องและริบทรัพย์สินจากผู้เอาเปรียบเด็กในเรื่องนี้

11. มีข้อคิดจากผู้เข้าร่วมเสวนาว่า การออกกฎหมายอย่างมุ่งหวังเฉพาะการควบคุมเด็กเท่านั้น และปัจจุบันวิธีดำเนินการไม่ได้เป็นไปตามอุดมการณ์ของอนุสัญญาสิทธิเด็ก ควรดูแลวิธีการแก้ไขด้วย

12. ในประเด็นกฎหมายเกี่ยวกับการทารุณกรรมเด็ก วิทยากรได้อภิปรายว่าปัญหาการทารุณกรรมเด็กมีเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยเฉพาะการนำเด็กมาค้าประเวณีโดยที่บิดา มารดา หรือสมาชิกในครอบครัวมีส่วนทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างมาก ทั้งในแง่ของการกระทำทารุณต่อเด็กจากสมาชิกเพศชายในครอบครัวเดียวกันและการบังคับข่มขู่จากบิดา มารดาเมื่อเกิดเป็นคดีความขึ้น หากเปิดคดีเช่นเดียวกับคดีอื่นๆ ทั่วไป จะทำให้ศาลไม่ได้รับฟังความจริงเนื่องจาก การเบิกความต่อหน้าศาลและการถูกทนายซักถามเป็นการทำร้ายจิตใจเด็กอย่างมาก ดังนั้น นอกจากเด็กจะถูกกระทำทารุณทั้งทางร่างกายและจิตใจแล้ว ยังถูกกระบวนกรยุติธรรมตอกย้ำถึงความทารุณให้ฝังแน่นอยู่ในจิตสำนึกของเด็กเองตลอดไปด้วย

13. ในกระบวนการร้องเรียน เห็นควรให้องค์กรเอกชนที่ดูแลทำหน้าที่ร้องเรียนแทนผู้ปกครอง ซึ่งอาจจะไม่ให้ความร่วมมือได้ ผู้กระทำทารุณกรรมทางเพศไม่ควรจะถูกพิจารณาคดีที่ศาลอาญา แต่ควรเป็นศาลครอบครัว เพราะการทารุณกรรมเกี่ยวพันกับการอยู่ร่วมกันในครอบครัว เพื่อจะได้หาสาเหตุหรือหาความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาดังกล่าวกับปัญหาอื่นๆ เพื่อหาทางแก้ไขต่อไปได้ ในกรณีพ่อแม่ให้ลูกเป็นโสเภณี ควรมีการแยกตัวเด็กจากครอบครัวได้ทันที แต่ขณะนี้กฎหมายไทยยังมีจุดอ่อนไม่สามารถแก้เรื่องดังกล่าวได้

14. ได้มีผู้อภิปรายเสนอแนะว่า ควรจะมีการปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เกี่ยวกับการกระทำผิดต่อเด็ก เช่น การให้มีผู้สอบสวนหญิง ให้มีการใช้วิธีทัศน เทปบันทึกเสียง ให้แพทย์หรือนักจิตวิทยาซักถามหรือใช้สื่อ เช่น ตุ๊กตา เป็นเครื่องมือให้เด็กอธิบายพฤติกรรมทางเพศที่เกิดขึ้น ตลอดจน

จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในห้องสวดมนต์ให้เด็กกระบายสิ่งต่างๆ ที่กดตันอยู่ออกมาได้โดยไม่รู้สึกถึงความเจ็บปวดที่ได้รับ ดังเช่นที่ปฏิบัติกันอยู่ในประเทศนอร์เวย์

15. มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ในกรณีที่เด็กถูกจับโดยคดีอาญาต่างๆ ไป หากมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีจะไม่มีผู้ประกันตัวให้ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องผลัดฟ้องไปเรื่อยๆ จนหมดกำหนดและทำให้เด็กต้องถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจระหว่างผลัดฟ้องนานถึง 3 เดือน เป็นผลให้เด็กได้ซึมซับและเรียนรู้และมีประสบการณ์บางอย่างที่ไม่เหมาะสมได้ ในบางจังหวัดไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว เด็กจะได้รับการดูแลในเรือนจำของกรมราชทัณฑ์ร่วมกับผู้ต้องโทษอื่นๆ นับเป็นการด้อยโอกาสถึง 2 ชั้น คือ ด้อยโอกาสที่จะได้รับการบริการต่างๆ จากรัฐอย่างทัดเทียมเด็กในเมือง และด้อยโอกาสที่จะได้รับการสงเคราะห์และคุ้มครองจากรัฐอย่างทัดเทียมเด็กในเมือง ดังนั้น เพื่อสงเคราะห์เด็กที่ยากจนให้มีโอกาสได้รับการประกันตัว จึงควรมีกองทุนเพื่อให้เด็กเยี่ยมสำหรับประกันตัวได้

16. ในการอภิปรายทั่วไป ได้กล่าวถึงกรณีเด็กเร่ร่อน สมควรให้มีภาครัฐและเอกชนเข้าไปช่วยดูแลให้มากขึ้น เด็กขอทาน (ซึ่งมีทั้งจริงและปลอม) เด็กขาดความอบอุ่น เด็กเก็บกต เด็กขาดแคลน เด็กค้าประเวณี ล้วนแต่เป็นกลุ่มเด็กที่ควรดูแลอย่างจริงจังทั้งสิ้น เพราะเกี่ยวข้องกับความไม่พร้อมที่จะมีลูกของพ่อแม่ นอกจากนี้ ได้มีการกล่าวถึงการทารุณกรรมเด็กในโรงเรียน ผู้รักษากฎหมายไม่ได้ทำหน้าที่ของตน การแยกเด็กจากครอบครัว โดยไม่ได้รับการยินยอมจากบิดามารดาหรือครอบครัวของเด็กก่อน เป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ และนักสังคมสงเคราะห์ควรมีจิตวิญญาณอย่างแท้จริงในการช่วยดูแลเด็ก

17. มีข้อสังเกตในการเสวนาว่า การใช้แรงงานเด็กอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายยังคงมีอยู่ทั่วไป นอกจากรัฐจะมีกฎหมายคุ้มครองแรงงานเด็กในระบบแล้ว ยังควรมีกฎหมายคุ้มครองเด็กนอกระบบ เช่น เด็กพิการและเด็กจากครอบครัวที่มีอาชีพอิสระด้วย และในระหว่างที่ร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน ยังอยู่ในกระบวนการพิจารณา มีข้อเสนอแนะให้รัฐอาจใช้ ปว. 103 และประกาศกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานบังคับใช้ไปพลางก่อนได้ ได้มีการกล่าวถึงความคืบหน้าในการร่าง พ.ร.บ. ฝึกอาชีพ เพื่อแก้ปัญหาแรงงานเด็กซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการแก้ไขร่างด้วย

18. ในด้านกฎหมายประกันสังคม มีข้อสังเกตจากวิทยากรว่า มักทำไว้เพื่อผู้ที่มิงานทำเป็นหลักแหล่ง จึงควรได้มีกฎหมายสวัสดิการสังคมควบคู่กันไปด้วย นอกจากนี้ ได้มีการกล่าวถึงเด็กด้อยโอกาส ที่เป็นกลุ่มลูกคนงานก่อสร้างในเขต กทม. และอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งควรได้รับการดูแลปฏิบัติอย่างถูกต้อง

19. การเสวนาได้เน้นถึงการให้บริการเด็กปฐมวัย ซึ่งขณะนี้ประเทศไทยยังมีเด็กปฐมวัยทั้งในเมืองและชนบทอีกมากที่ขาดอาหารตลอดจนมีพัฒนาการด้านต่างๆ ต่ำกว่าระดับมาตรฐานที่ควรจะเป็น รัฐควรให้ความสำคัญต่อการสร้างเสริมศักยภาพแก่เด็กตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ จนถึงอายุ 5-6 ปี เพื่อจะได้เตรียมความพร้อมในการพัฒนาสติปัญญา จิตใจ คุณธรรม และจริยธรรมของเด็ก ซึ่งเป็นการลงทุนพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ในระยะยาวแทนการยึดเยียดให้เด็กอ่านออกเขียนได้หรือค้ำเงินถึงแต่เรื่องค่าใช้จ่าย ดังนั้น จึงควรส่งเสริมหรือเปิดโอกาสให้องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรประชาชนในท้องถิ่น และสถาบันครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการให้บริการแก่เด็กปฐมวัยมากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากมีผลการวิจัยชิ้นสำคัญพบว่า แม้ในครอบครัวที่ด้อยโอกาส เด็กที่เกิดมาบางส่วนจะมีโอกาสประสบผลสำเร็จได้ โดยมีปัจจัยที่เป็นผลให้ประสบความสำเร็จ คือความผูกพันระหว่าง 3 ปีแรกของเด็กและครอบครัว ขณะนี้เราจะสังเกตเห็นได้ชัดเจนว่าเด็กที่พ่อแม่จะช่วยเลี้ยงดูให้เติบโตอย่างมีคุณภาพนั้นมีน้อยลงทุกขณะ

20. ควรมีการกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐาน สำหรับการให้บริการแก่เด็กปฐมวัย และควรให้มีโครงการให้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนและให้การสนับสนุนในเชิงงบประมาณด้วย

3. สรุปประเด็นการเสวนาเรื่องสตรี

ประธานการเสวนา	:	คุณหญิงอัมพร	มีสุข
วิทยาการ	:	1. คุณหญิงจันทนี	สันตะบุตร
		2. รศ. วิมลศิริ	ชำนาญเวช
		3. ดร. ธีรนาถ	กาญจนอักษร
		4. นายจรัญ	ภักดีธนากุล
		5. ผศ. มาลี	พฤษพงษ์สวัสดิ์
		6. ดร. สายสุรี	จตุกุล
ผู้สรุปการเสวนา	:	พ.ญ. เพ็ญศรี	พิชัยสนธิ์

การเสวนานี้ ได้พิจารณาว่าสตรีเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น ในการพัฒนาสตรีให้มีศักยภาพดีขึ้น ไม่ใช่เป็นการเรียกร้องเพื่อสิทธิสตรีแต่เรื่องเดียว

ก่อนดำเนินการอภิปรายได้มีการตั้งข้อสังเกตว่า กฎหมายมีลักษณะกีดกัน อคติ และไม่มีข้อสรุป ผลดีผลเสียของกฎหมาย เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น สตรีหลังแต่งงานเสียสิทธิไปมากมาย อาทิ การใช้ นามสกุล การศึกษา ความก้าวหน้าต่างๆ ถ้าเป็นไปได้อยากให้แก่กฎหมายให้มีส่วนช่วยพัฒนาครอบครัว มากขึ้น

การเสวนาเรื่องสตรี จัดกลุ่มประเด็นปัญหา เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กฎหมายเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาครอบครัว
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิด้านโอกาสของสตรี
3. พ.ร.บ. ปราบการค้าประเวณี

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางและมีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. กฎหมายเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาครอบครัว

1.1 มีนิติกรรมที่สำคัญ 6 อย่าง ซึ่งคู่สมรสจะต้องรับคำยินยอมซึ่งกันและกัน

- 1) ดำรงใจไม่รับแจ้งความกรณีสามีทุบตีภรรยา หรือกระทำรุนแรงต่อภรรยา
- 2) การบังคับให้สตรีเปลี่ยนนามสกุลโดยใช้นามสกุลสามี กรณีที่จดทะเบียนสมรส
- 3) ปัญหาสตรีไม่ได้ประกอบอาชีพโดยถูกต้องตามกฎหมาย
- 4) สตรีถูกห้ามไม่ให้เข้าใกล้พระธาตุ
(ปูชนียสถานทางศาสนาพุทธ เขตห้ามผู้หญิงเข้า)
- 5) การแต่งงานมีครอบครัวทำให้ผู้หญิงต้องทำงานหนักเป็นสองเท่า
(สตรีต้องทำงานนอกบ้านและทำงานบ้าน)
- 6) สตรีไทยแต่งงานกับคนต่างชาติ จะเสียสิทธิในการเป็นเจ้าของที่ดิน

1.2 กฎหมายไทยมีลักษณะที่มีอคติทางเพศ เห็นได้ชัดเจนในกฎหมายครอบครัว

- 1) กฎหมายอาญาเปิดโอกาสให้สามีข่มขืนภรรยาของตนได้ ซึ่งต่างประเทศได้ยกเลิกแล้ว ดังนั้น สตรีควรมีสติในเนื้อตัวและร่างกายของตนเอง
- 2) ในประเด็นของความสัมพันธ์ในครอบครัว แต่เดิมนั้นสังคมไทยเป็นระบบผัวเดียวหลายเมีย แต่รากเหง้าของปัญหานี้ยังรับปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหาผู้ชายมีภรรยาน้อย
- 3) สตรีสมรสกับผู้ชายไทยแล้ว สตรีก็ยังไม่มียสิทธิเลือกใช้นามสกุลเดิมของตนได้ การเปลี่ยนนามสกุลนั้น ควรให้สิทธิทั้งสตรีและบุรุษมีสิทธิเลือกด้วยเช่นเดียวกัน ในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้มีการเสนอให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ แต่มีเหตุการณ์ยุบสภาเสียก่อนเรื่องนี้เลยตกไป

1.3 การที่มีความพยายามทำงานกันในเรื่องสิทธิสตรีและเด็ก คิดว่าผู้ทำงานเรื่องเด็กและสตรี ภายใต้กรอบของสังคมใหญ่ในอดีต ในสังคมเกษตรกรรมของไทยกรอบของสังคมไม่สลับซับซ้อนมาก จึงอาจใช้ได้ ในสมัยนั้น แต่เนื่องจากปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง ในทุกระดับของโลก ประเทศไทยจะต้องสามารถเลือกสรร (recruit) คนดีจากทุกๆ ภาคทุกระดับระดับคมเข้ามาเพื่อช่วยสร้างสรรสังคมให้พัฒนาทัดเทียมนานาชาติในกรอบของวัฒนธรรม ค่านิยมเดิมนั้นยังมีค่ามีประโยชน์อยู่มากแต่ก็ควรตระหนักและระมัดระวังไปด้วย จากแนวความคิดดังกล่าว ได้มีการเสนอประเด็นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางเพศ คำว่า สมบัติของสมบัติ การเลือกปฏิบัติ ความหมายของประเด็นดังกล่าวหมายถึงอะไร มีแนวทางปฏิบัติและแก้ไขอย่างไร

- 1) การกระจายอำนาจระหว่างเพศ คือ สตรีไม่ว่าจะรวยหรือจนก็ถูกรีดรอนอำนาจสังคมมักจะมองไม่เห็นความสำคัญ และไม่ให้ความสนใจจึงถูกละเลยมองข้ามไปปล่อยให้เป็นเรื่องการยอมรับของบุรุษแต่ฝ่ายเดียว
- 2) คำว่าสมบัติของสมบัติ คือ วิธีปฏิบัติของกฎหมายของรัฐที่มีต่อประชาชนค่อนข้างครอบงำ ประหนึ่ง ประชาชนนั้นเป็นสมบัติของรัฐ รัฐเน้นการเป็นพลเมืองดี คือ การไม่มีปากเสียงในโครงสร้างใดๆ เช่นนี้ ทำให้เกิดการส่งเสริมการครอบงำ และไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสพิทักษ์สิทธิของตน ในฐานะที่เป็นพลเมือง (citizen) และมองให้ลึก สตรีเพศเป็นคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับเลือกปฏิบัติซ้ำสองต่อกับบุรุษทางเพศ กฎหมายจึงกดดันทำให้สตรีมีกรอบหนักขึ้นไปอีก
- 3) การเลือกปฏิบัติ หมายถึง การเลือกปฏิบัติต่อสตรีโดยเฉพาะได้มีการยกตัวอย่าง เช่น ปัญหาการค้าประเวณีเด็ก กฎหมายลงโทษเด็กที่มาค้าประเวณีว่าเป็นความผิดขั้นเป็นอาชญากรรม แต่กลับไม่พิจารณาว่าผู้ชายที่ซื้อเด็กมาบริการทางเพศเป็นผู้ที่ควรจะได้รับ การลงโทษ (มากกว่าที่จะไปลงโทษเด็ก) ซึ่งยังไม่เป็นที่ยอมรับ ในกรณีนี้ ควรมีการแก้กฎหมายที่เลือกปฏิบัติในกรณีอื่นๆ อีกด้วย

1.4 ในสังคมครอบครัว คือ หุ่นส่วนกัน การแก้กฎหมายครอบครัวจึงต้องถามผู้ชายก่อนว่า ทั้งหญิงและชายยอมรับร่วมกันได้ เช่น ประเด็นในเรื่องเกี่ยวกับการทำแท้งว่ามีความเหมาะสมในสังคมไทยในยุคปัจจุบันที่จะมีการยอมรับได้หรือไม่ ที่ประชุมได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางและยังไม่มีข้อยุติ สรุปประเด็นได้ดังนี้

- 1) เป็นเรื่องเกี่ยวกับด้านสุขภาพของสตรีและเด็กที่จะเกิดมาโดยตรง
- 2) เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิของสตรีที่ถูกเอาเปรียบทางเพศ
- 3) เป็นเรื่องการทำลายวัฒนธรรม
- 4) เป็นเรื่องที่ขัดต่อศีลธรรมทางศาสนา

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิด้านโอกาสของสตรี

การเสวนาได้เสนอข้อคิดเห็นว่า ความเท่าเทียมกันไม่จำเป็นว่าจะต้องได้รับเหมือนกัน สตรีอาจจะได้รับการพัฒนาศักยภาพโดยเฉพาะด้านการศึกษาและการฝึกอาชีพ การประกอบอาชีพนั้น อาชีพไม่มีเพศ การตั้งเงื่อนไขว่าอาชีพนั้นๆ ต้องเป็นเพศนั้นเพศนี้ เป็นการสร้างภาพลักษณ์กันเอง ดังนั้น ควรจะต้องมีการแก้ไขในเรื่องดังกล่าวโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะในเรื่องความไม่เท่าเทียมกันจะต้องแก้ไข โดยเร็ว เช่น

2.1 กฎหมายต่างๆ ที่เลือกปฏิบัติต่อสตรี จะต้องเลิกให้หมดไป

2.2 เจตคติของรัฐที่มีต่อประชาชน รัฐมองประชาชนแบบที่ประชาชนเป็นสมบัติของรัฐ รัฐจึงครอบงำและการมองเช่นนี้ทำให้สตรีถูกครอบงำ อีกต่อหนึ่งในฐานะที่ถูกตีกรอบหนักขึ้น เป็นสมบัติของสมบัติหนักเข้าไปอีก

2.3 สตรีเป็นกลุ่มที่เสียเปรียบโดยเฉพาะกลุ่มสตรีแรงงานนอกระบบ ถ้าไม่แก้ไขแล้วสตรี จะตกอยู่ในกลุ่มประชาชนที่เสียเปรียบตลอดไป

ได้มีการอภิปรายในปัญหาความไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุรุษและสตรี โดยมีข้อคิดเห็น

เพิ่มเติมว่า

1) ในสังคมไทยแต่เดิมค่อนข้างจะหวงใยสตรีเพศ ไม่ต้องการให้ออกจากบ้าน ต้องการให้เป็นภรรยาและคนเลี้ยงลูก ในปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนไป การให้โอกาสทางการศึกษาของผู้หญิงที่มีฐานะดียังมีมาก แต่ในผู้หญิงยากจนยังถูกจำกัดสิทธิ มักจะไม่สนับสนุนให้เรียนสูง จะได้เข้าสู่แรงงานหาเงินเลี้ยงครอบครัว

2) การที่สตรีถูกปิดโอกาสในด้านการศึกษาและการทำงาน สตรีที่ด้อยการศึกษา จึงหันไปสู่การเป็นแรงงานไร้ฝีมือในโรงงาน หรือบางส่วนสู่อาชีพบริการทางเพศ จึงเป็นเรื่องของความด้อยโอกาสของสตรี

3) ในสัดส่วนของผู้บริหารระดับชาติและระดับนโยบาย มีสตรีอยู่เป็นส่วนน้อย สิ่งนี้ทำให้ผู้ชายในระดับสูงได้ละเลยต่อปัญหาของผู้หญิง สิ่งต่างๆ ทั้งหลายนี้อยู่ที่โอกาส โดยเฉพาะโอกาสที่จะทำความเข้าใจระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย อย่างไรก็ตาม ผู้หญิงไทยโชคดีที่เกิดในสังคมที่ผู้ชายไทยใจกว้าง ยินดีรับฟัง การแก้กฎหมายได้มากก็เพราะผู้ชายไทยได้ให้โอกาส

- 4) สังคมในอดีต การไปมาตามท้องที่ในชนบทเป็นไปด้วยความลำบาก ทูรกันดาร ผู้ชายไทยจึงรับเอางานที่เสี่ยงภัยเหล่านี้มาทำเสียเอง เมื่อสังคมได้มีการเปลี่ยนไป การที่จะให้สตรีได้มีโอกาสรับราชการเป็นเรื่องที่ถูกเลือกปฏิบัติมาตลอด เช่น การเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ และปลัดอำเภอ ก็สามารถเป็นได้ด้วย
- 5) ประเด็นการพัฒนาสตรีมีหลายกลุ่ม การแก้ปัญหาอาจแยกเป็นประเด็น สตรีในเมืองจะมุ่งเน้นในการพัฒนาตนเอง เช่น ภาครธุรกิจ ภาควิชาชีพ ส่วนที่นำเป็นห่วง คือ สตรีในชนบท ซึ่งเป็นทรัพยากรที่ถูกละเว้นในการพัฒนาและยังถูกกีดกันอยู่ การให้โอกาสการพัฒนาตนเองจากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสตรีในเมือง และสตรีในชนบท ข้อเท็จจริงทุกคนควรได้มีโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาเท่าเทียมกัน ไม่ควรปิดโอกาส ความเสมอภาคเท่านั้นจึงจะเอื้อความมีน้ำใจต่อกันได้
- 6) สตรีในชนบทได้พยายามพัฒนาตนเอง หลายคนได้เข้าสู่ภาคแรงงาน และหลายคนเป็นโสเภณีแล้วแต่โอกาส ในการที่จะพิทักษ์สิทธิและเรียกร้องการคุ้มครองแรงงานของตนเองยังมีน้อย ถ้าผู้หญิงภาคแรงงานโอกาสทำงานมากยิ่งขึ้น เขาก็จะไม่เข้าสู่ภาคบริการทางเพศ
- 7) ในอาชีพต่างๆ นั้น ข้อเท็จจริงแล้วไม่มีการแยกเพศ การเปลี่ยนแปลง กำหนดงาน เกิดขึ้นกับการเรียนรู้ ประเพณีวัฒนธรรม ต้องมีคนคอยพิจารณาว่าอะไรที่ต้องแก้ไข อะไรต้องยึดถือไว้ ทั้งหญิงและชายควรจะเปิดใจกว้าง และควรเปิดทางให้มีการเปลี่ยนแปลงได้แล้ว ถึงแม้ว่า ประเพณี วัฒนธรรม ความคิด เจตคติที่มีมาเป็นหลายร้อยปี ถึงเวลาต้องปรับปรุงปัญหาใหม่ ถ้าเราไม่เปลี่ยนเราจะอยู่คงที่ในโลก ปัจจุบันนั้นมันเป็นไปได้ ประเทศอื่นๆ บางประเทศก็มีปัญหาเหมือนเรา แต่บางประเทศก็ เปลี่ยนแปลงมากจนปรับไม่ทัน
- 8) ในการกระจายอำนาจในเมืองสู่ชนบทกำลังดำเนินการขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในทางการเมืองและการบริหาร แต่การดำเนินงานในเรื่องการกระจายอำนาจระหว่างเขต ที่ยังเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เรื่องนี้จะต้องแก้ไขโครงสร้างอำนาจที่ไม่เป็นธรรม แต่การแก้ไขไม่ใช้การแก้ไขที่ปัญหาพื้นฐาน เป็นการใช่วิธีการขจัดการเลือกปฏิบัติ จึงจะเป็นการคุ้มครองสิทธิอันชอบธรรมของสตรี
- 9) ปัญหาเหล่านี้ยังจำเป็นต้องแก้ไขกันต่อไปอีกมาก ในที่นี้ขอเสนอเฉพาะความเสมอภาคในโอกาส อย่าเอาเจตคติทางเพศมาตัดสินใจ ปัญหาการเป็นผู้นำ ผู้ตามของหญิงและชาย ควรนำมาพิจารณาว่าเป็นหุ้นส่วนร่วมกันระหว่างหญิงและชายกันมากกว่า ในประเด็นความเหลื่อมล้ำของการบริหารระหว่างผู้หญิงผู้ชาย จะคลี่คลายต่อไป เมื่อผู้หญิงพัฒนาตัวเอง ส่วนประเด็นแรงงานหญิงและปัญหาการค้าประเวณีเด็ก ยังเป็นประเด็นที่ทำทนายต่อไป การเอาเปรียบสตรีเพศ ปัญหาแรงงานหญิงในด้านสุขภาพอนามัยที่เป็นอันตราย รวมทั้งคุณภาพของหญิงและชายเป็นเรื่องที่มองข้ามไป ที่นำห่วงใยน่าจะมองมาตรการด้านกฎหมาย และด้านบริหารควบคู่กันไปด้วย

3. พ.ร.บ. ปราบการค้าประเวณี

ผู้อภิปรายในการเสวนาได้เสนอประเด็นนี้รวมไปกับร่าง พ.ร.บ. การกระทำผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็กว่า สตรีตกเป็นวัตถุทางเพศ ผู้ชายเป็นผู้กำหนด สังคมดั้งเดิมเรายอมรับผู้ชายเป็นผู้นำเวลารบฆ่าฟันกัน ผู้หญิงถูกส่งไปเป็นเครื่องบรรณาการ สตรีเป็นสิ่งที่วัตถุทางเพศของสังคมต่อไป การแก้กฎหมายจึงถูกดึงกันไปดึงกันมา จึงยังไม่ได้ออกเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับได้

3.1 ในปัจจุบัน คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ได้รวบรวมข้อมูลและร่วมทำงานกับผู้เกี่ยวข้องจากกรมประชาสงเคราะห์และองค์กรพัฒนาเอกชนทุกองค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับสตรี ได้มีข้อเสนอให้สตรีที่ถูกนำไปเกี่ยวข้องกับการค้าธุรกิจบริการทางเพศได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น

การเสวนาได้มีการอภิปรายในเรื่องนี้ว่า

- 1) ร่าง พ.ร.บ. ปราบการค้าประเวณี ควรเปลี่ยนใช้คำว่า พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.... เพื่อใช้ในการป้องกันมิให้การค้าประเวณีอีก
- 2) สำหรับผู้เสียหายนั้นควรเป็นผู้หญิงที่ถูกบังคับมาค้าประเวณี
- 3) สำหรับผู้หญิงที่เตร็ดเตร่เพื่อการค้าประเวณี ควรให้มีการถูกปรับไม่เกิน 500 บาท
- 4) เด็กหญิง อายุไม่เกิน 18 ปี ให้พนักงานส่งไปยังสถานสงเคราะห์ และสู่โครงการพัฒนาอาชีพ
- 5) ลงโทษผู้เกี่ยวข้องอย่างหนัก
  - ผู้เกี่ยวข้องการค้า
  - ผู้โฆษณา
  - ผู้จัดหา ฯลฯ
  - แมงดา
- 6) กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองป้องกันการค้าประเวณีและพัฒนาอาชีพด้วย
- 7) คณะกรรมการคุ้มครองป้องกันการค้าประเวณีและพัฒนาอาชีพมีสิทธิขออำนาจศาล มอบอำนาจปกครองของบิดามารดาซึ่งชายเด็ก ให้เด็กอยู่ในสถานคุ้มครองได้
- 8) ให้ผู้บังคับใช้กฎหมายดำเนินการอย่างจริงจัง

ในปัจจุบันมีโสเภณีข้ามชาติ ซึ่งต้องมีพระราชบัญญัติให้ความคุ้มครองในเรื่องนี้ด้วย แต่เดิมเรามีพระราชบัญญัติความผิดอันเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็ก ซึ่งออกไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ซึ่งควรพิจารณาแก้ไขให้เข้ากับสถานการณ์และยุคสมัย รวมถึงการแก้ไขถ้อยคำ ควรหามาตรการที่จะจัดการกับกระบวนการค้าและการสมคบ กฎหมายจะต้องเปิดให้มีคณะกรรมการฯ สามารถเข้าไปตรวจค้นกระบวนการที่เขากำลังเตรียมส่งการค้าหญิงไปต่างประเทศ รวมทั้งกฎหมายต้องยอมให้อัยการสืบเป็นพิเศษในเรื่องนี้ด้วย คาดว่ากฎหมายปราบการค้าประเวณีจะมีการเสนอสู่สภาผู้แทนราษฎร ในสมัยเปิดการประชุมสมัยสามัญในเดือนพฤษภาคมนี้

ในร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ได้รับความสนใจจากสมาชิกรัฐสภา และได้กล่าวถึงร่างพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณีที่ได้มีการกล่าวถึงบัตรตรวจสุขภาพได้มีการสรุปกันแล้วว่าไม่ควรจะมี เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องใช้กฎหมายให้เป็นประโยชน์และถูกต้อง ควรนำทศรูปของคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ เสนอให้ใกล้เคียงกันกับร่างพระราชบัญญัติฉบับอื่นๆ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติปราคการค้าประเวณี ให้ออกมาเป็นกฎหมายควรดำเนินการอย่างจริงจังและนำมาใช้โดยเร็ว จะได้ใช้ลงโทษกับคนที่แสวงหาประโยชน์จากคนด้อยโอกาส ขณะเดียวกันหาทางช่วยเหลือที่เข้าสู่กระบวนการกลับมาใช้ชีวิตที่มีศักดิ์ศรีเหมือนคนอื่น ๆ กฎหมายที่ร่างใหม่นี้มีเหตุผลพอที่จะเอาโทษ มิให้ธุรกิจประเภทนี้เติบโตต่อไปได้ หากถ้าสมาชิกวุฒิสภา มีการรับกฎหมายฉบับนี้เร็วเท่าใดจะสามารถช่วยบรรเทาได้มากกว่าที่จะใช้ของเดิม ประเด็นใดที่พอจะไปกันได้ก็ขอให้ผ่อนผันไป เพื่อให้กฎหมายได้ออกมาใช้ก่อน

3.2 องค์การสหประชาชาติ ได้แถลงเรื่องสิทธิมนุษยชนว่า “ความยากจนเป็นสาเหตุของปัญหาโสเภณี แต่จะนำความยากจนมาเป็นข้ออ้างที่จะขายมนุษย์ไม่ได้” กฎหมายทั้งหลายที่มีการเลือกปฏิบัติที่ทำลายสิทธิความเป็นมนุษย์ของเด็กและสตรี คนที่เป็นโสเภณีจะไม่ผิดตามสายตาโลก แต่คนที่ขายและเอาเปรียบทางเพศต่างหากเป็นผู้ผิด ได้มีการกำหนดไว้ว่า ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่มีความผิดและผู้ผิดที่แท้จริงคือผู้ที่เป็นธุระจัดหาค่าบริการเจ้าของกิจการ และบิดามารดาที่ขายลูกมาเป็นโสเภณี (ถ้าบิดามารดาขายเด็กให้หลีกเลี่ยงการนำคดีสู่ศาล ขอให้หันไปใช้ Family care counselling มุ่งไปสู่นโยบายสังคมและจิตวิทยา)

3.3 การเสวนาได้แสดงความคิดเห็นว่า หาก พ.ร.บ. ปราคการค้าประเวณีฉบับนี้ผ่าน แสดงว่า ผู้หญิงที่อายุเกิน 18 ปีขึ้นไปทำอาชีพอยู่ที่บ้านได้อย่างเปิดเผย และเมื่อเรานำประเด็นเกี่ยวกับการมีบุตรสุขภาพของโสเภณีนี้ออกไปจะมีอะไรทดแทนได้ ซึ่งได้มีวิทยากร อภิปรายว่าไม่มีอะไรจะทดแทนในเรื่องเกี่ยวกับบุตรสุขภาพได้ เพราะต้องการขจัดกระบวนการที่ทำลายคนที่เอาตัวเอาเปรียบสตรีและเด็กให้หมดไป รัฐต้องหาทางแก้ไขปัญหานี้ต่อไป ด้วยหลายๆ มาตรการ เพื่อหาทางสงเคราะห์ผู้หญิงเหล่านั้นให้มีอาชีพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

องค์การสหประชาชาติได้ประกาศว่า การบังคับให้บุตรสุขภาพ ให้แก่คนนั้นเป็นการจิดรอนต่อสิทธิมนุษยชน ผู้ที่รับผิดชอบด้านสุขภาพจะตรวจผู้ชายและผู้หญิงได้ด้วยควมสมัครใจจะถูกต้องกว่า

3.4 กฎหมายจะเอาผิดต่อโสเภณีอิสระที่เร่ร่อน ไม่อยู่เป็นหลักแหล่งเหมือนกัน โดยถือว่าสร้างความเดือดร้อนรำคาญต่อสังคม อีกทั้งปัญหาการจับผู้กระทำผิดนั้น จะใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ ควรจะมีการณรงค์ให้มีการลงโทษให้สังคมประณามทั้งผู้หญิงและผู้ชายที่เป็นผู้บริการและผู้ใช้บริการ

ดังนั้น พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีฉบับแก้ไขปรับปรุงจะมุ่งไปสู่การปราบกระบวนการค้าเด็กอายุ 18 ปี ลงมา เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหานี้ได้อีกทางหนึ่ง แม้จะเป็นกฎหมายที่ไม่สมบูรณ์ที่สุด แต่ก็ยอมดีกว่ากฎหมายฉบับเก่า จะต้องมีการเสริมอื่นๆ ในเรื่องที่จะต้องทำ เช่น ค่านิยมของผู้ชาย ต้องงดไปเที่ยวโสเภณี ส่งเสริมและเชิดชูค่านิยมผัวเดียวเมียเดียว แก่ค่านิยมของวัยรุ่นแบบชิงสุกก่อนห่าม และรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัย เป็นต้น

คำกล่าวสรุปของสมาชิกวุฒิสภาในการเสวนาเรื่องเด็กและสตรี

1. การร่วมเสวนาในครั้งนี้ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมในฐานะที่เป็นผู้หญิง และที่เป็นแม่ของลูก สำหรับกฎหมายที่ไม่ให้ออานมกระป๋องไปโฆษณาให้มารดาที่คลอดบุตรในโรงพยาบาลนั้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจ มีความเห็นด้วยสอดคล้องกัน อีกประการหนึ่งนั้น นโยบายของรัฐก็กำหนดชัดเจนในการคุ้มครอง

บริการแก่เด็กตั้งแต่ 0 - 3 ขวบ รวมทั้งเอาใจใส่ตรวจสุขภาพแก่สตรีแม่บ้าน ซึ่งเป็นหัวใจของครอบครัวด้วย

2. คณะผู้ร่วมเสวนาได้ขอบคุณในความเพียรพยายามของคณะทำงานเรื่องเด็กและสตรี และผู้จัดการเสวนาในครั้งนี้อย่างสูง ในฐานะสมาชิกรัฐสภาจะช่วยสนับสนุนอยู่ปลายทาง คณะกรรมการธิการ เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ จะพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่างจากการเสวนาไปสู่การพัฒนาให้ดีขึ้น จากการเสวนาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลที่จะต้องนำไปศึกษาร่วมกันและพร้อมที่จะให้การสนับสนุนให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ดังนั้นการเตรียมรายงานในเรื่องเด็กและสตรีของประเทศจะนำไปสู่การพัฒนาและเผยแพร่ในระดับโลกได้อย่างดี

TABLE OF CONTENTS

Introduction

Section 1	18
Conclusions of the Parliamentary Seminar on Children and Women	19
- National Declaration on Children 1990	35
- National Declaration on Thai Women 1992	40
Section 2	44
- Project Proposal	48
- Agenda	55
- Welcome Speech	59
- List of Lecturers	64
- Pictures from the Seminar	65
- List of Participants	73
- Reporting Team	77

INTRODUCTION

This is a report of the Parliamentary Seminar on Children and Women, organized by the National Commission on Women's Affairs (NCWA) Prime Minister's Office and Thai Women Members of the Parliament Club, on 8 February 1993 at Vibhavadee Ballroom of the Central Plaza Hotel. The seminar was sponsored by UNICEF.

This document is divided into two sections.

Section 1 : Report on the Parliamentary Seminar on Children and Women, the National Declaration on Children 1990 and the National Declaration on Thai Women 1992.

Section 2 : Project proposal, the seminar's agenda, pictures, names of participants and names of the reporting team.

The National Commission on Women's Affairs hopes that the document, available in Thai and English, will prove informative and useful to those interested. The organizers sincerely thank the members of Parliament, the participants, the resource persons and the mass media representatives. Our appreciation to Khun Srisak Thaiarry, of the National Council for Child and Youth Development, for arranging for the English translation. Thanks also to Dr. Kittiya Pornsatja of UNICEF, Khun Paweena Hongsakul, the Chairperson of the Thai Women Members of Parliament Club. We are especially grateful to Dr. Saisuree Chutikul, Advisor on women, child, youth, education and social development, of the Office of the Permanent Secretary to the Prime Minister's Office, who initiated the seminar.

Lastly, thanks to Dr. Jean Barry for editing the English version. Thanks to UNICEF, especially Mr. Daniel J. Brooks, and the entire staff of the National Women Commission who organized the seminar and reports.

Working Group for Document and Publication
Office of the National Commission on Women's Affairs
December 2536

Section 1

Conclusion of the Seminar on Children and Women

National Declaration on Children 1990

National Declaration on Women 1992

**Conclusion of the Seminar on Children and Women
of
The Members of Parliament
The Committee on Youth, Women and Elderly Affairs
the Working Group on Children and Women
and the Mass Media
on
8 March 1993
at the Central Plaza Hotel, Lad Prao**

1. INTRODUCTION

1.1 The Seminar on Children and Women at was organized on 8 February 1993 at the Vibhavadee Ballroom, the Central Plaza Hotel. It was the result of a cooperative effort by The National Commission on Women's Affairs (NCWA) of the Prime Minister's Office, the Thai Women Members of Parliament Club and the United Nations' Children Fund (UNICEF).

1.2 The seminar aimed at exchanging knowledge, ideas and experiences in order to formulate directions for children and women development and to urge the legislative bodies and those involved in children and women affairs to establish a mutual understanding regarding children and women development.

1.3 The seminar participants consisted of female senators, members of Parliament, the Committee on Youth, Women and Elderly Affairs, those who work for children and women, mass media representatives, and staff of the National Commission on Women's Affairs. The total number of participants was 102.

1.4 The seminar lasted one full day with two sessions. The morning session focussed on children's issues. The afternoon session discussed on women's issues. The objectives of the seminar were as follows :

(1) To exchange ideas and experiences on children and women development and consider implementation directions.

(2) To integrate directions of children and women work in order to increase efficiency and effectiveness.

(3) To create awareness among all concerned about the importance of their roles and seek collective measures to urge responsible parties to act.

1.5 Mr. Likhit Therdsateerasukdi, Deputy Permanent Secretary of the Prime Minister's Office, during his welcoming speech, discussed the rapid socio-economic changes that have swept over Thailand. Rapid industrialization has had a great impact on issues concerning children and women. Urgent corrective policies and measures should be formulated, especially measures for continuous campaigns and legal measures. Legislative measures are of special importance in concretizing legal enactment and in advocacy for children and women in order to improve social values, attitudes and development approaches for children and women. Mr. Likhit remarked that this seminar marked new initiatives and the formulation of cohesive concepts and concrete actions for the development of children and women.

1.6 Mr. Daniel J. Brooks, the Director of the UNICEF in Asia and the Pacific Region, stated that children and women development affect social development. The seminar, held by the female members of Parliament, on children and women development, would ultimately result in the improvement of the situation of children and women. UNICEF, regionally, is ready to support ideas that enable favorable social change. The regional office also serves as a network for countries in Asia and the Pacific Region. This seminar, the first of its kind, provided an opportunity to address the problems of the more vulnerable sector of society : women, children and the poor. Mr. Brooks then elaborated on three aspects of issues concerning child development.

1. **The survival of children up to the age of five.** Basic health interventions are necessary. Mothers and children should receive proper nutrition, immunizations, maternity care, access to clean drinking water and sanitation. The aforementioned are crucial for the basic development of all children. In general, Thailand is advanced in terms of the development and survival of children.

2. **The development of pre-school age children and protection for all children.** Children must be protected from labour abuse, sexual exploitation and other forms of abuse.

3. **Education must play a significant role.** More Thai children complete primary education. Child and infant mortality rates have decreased. The number of malnourished children has also decreased significantly.

The seminar on children and women was an indicator that Thailand is politically serious about following its promise to assist children. Hopefully the participants of the seminar will be successful in achieving the objectives set forth. UNICEF confirmed its support for such efforts to achieve these goals.

1.7 Mrs. Paweena Hongsakul, Member of Parliament and the Chairperson of the Thai Women Members of parliament Club, referred to the Constitutional Law of 1992. Code 68 of the law states that

the government promotes and facilitates the development of gender equality issues. However, in practice women and men are still unequal in many aspects. Both male and female Thai youth should have equal opportunities for physical, mental, intellectual and moral development. The seminar is to be a forum for exchanging ideas between those working directly for children and women, and the government parties who work with the legislation affecting the children and women.

1.8 Mr. Pravich Nilwacharamanee, Member of Parliament and Chairperson of the Committee on Youth, Women and Elderly Affairs of the Parliament, stated that the Parliament has completed the first reading of the budget. This year the Parliament approved a 3 billion-baht budget for children, women and elderly development. The budget allocation was higher than last year. It offers a chance for government agencies to implement their projects. Those working with women, children and the elderly need to coordinate their efforts. At present, they work separately and certain agencies focus only on women and children, but not on the elderly. This has to be corrected.

Conflicts and misunderstandings exist in working together on children, women and the elderly affairs. One has to build up a faith in planning together before actual implementation. Problems of women and men working together still remain. The problems can be gradually solved. The problems of children are created by adults. Therefore, it was a good opportunity for the Committee on Youth, Women and the Elderly Affairs to participate in the seminar and to create mutual understanding in order to work better together.

1.9 Mrs. Saisuree Chutikul, Advisor on Women, Children, Youth, Education and Social Development of the Prime Minister's Office and Committee Member of the National Commission on Women's Affairs stated the objectives and expectations of the seminar.

This seminar constituted a forum in which ideas, between lawmakers, those working for children and women and the mass media representatives, could be exchanged. "Child" is defined as one who is under the age of 18. The reasons for the government and non-governmental sectors to implement activities and plan policies for children, women and family development are :

i. Children's Problems :

The government has worked towards the goal of having all children complete primary school, grades 1 thru 6. Not all children are able to complete grade 6. Some children never attend or withdraw from school at an early age. Some of these youngsters become street children, child workers or child prostitutes. Their rights are not being protected, and their families are poor and facing numerous problems. The children are subjected to legal and cultural discrimination. These problems prompted concerned government and non-governmental organizations to find ways to provide the children with better and more appropriate living conditions, to which they are entitled according to the UN Convention on the Rights of the Child acceded by Thailand.

2. Women's Problems :

1) Women account for more than half of the total population of Thailand. Women have a longer life-expectancy than men. Therefore, there is a greater number of elderly women.

2) Women have fewer opportunities, in terms of economic and social services. They have not received their portion of benefits from the development and existing resources.

3) Women lack participation and leadership in the decision-making process, especially in development and politics. They are not in the position to prevent and solve social problems affecting their lives.

4) Discrimination against women exists at both legal and practical levels. Women are not protected in their status as individuals and as women. Negative values and attitudes, which result in forms of discrimination and selective treatment, still remain.

5) Thailand's socio-economic situation is changing rapidly. If the development is not carefully handled, women will be neglected and regress. They would be, regretfully, omitted from participating in the country's development process.

When the society or family is in a state of crisis, women and children are usually the first to be affected and suffer. Therefore, women and children need assistance in both preventive and corrective aspects. The National Commission on Women's Affairs arranged this seminar to help in this regard. Resource persons were to present the situation of women and children in this framework and provide a future perspective, rather than look back to the past. Presentations were to be as brief and to the point as possible. The members of Parliament, those who work for children and women, and the mass media representatives who are interested in this seminar, could comment on the topics. Comments might not lead to final solutions but would help to understand each topic. The report of this seminar was to be prepared both in Thai and in English, and be disseminated for those interested.

2. CONCLUSION OF THE TOPICS OF THE SEMINAR ON CHILDREN

Chairperson : Miss Srisavang Phauvongphataya

Resource Person

1. Assoc. Prof. Vitit Muntarbhorn
2. Mr. Wanlop Tungkananurak
3. Mrs. Srinoy Kasemsan Na Ayudhya
4. Dr. Nittaya Khotchabhakdi
5. Mr. Vicha Mahakun
6. Dr. Saisuree Chutikul

Rapporteur : Dr. Chancha Suwannathat

The topics for the seminar focussed on legal aspects, starting from the Revolutionary Party Announcement No. 294, the draft Act on Children and Youth Welfare Promotion, and the UN Convention.

The three issues were related to each other. The meeting agreed to have plenary sessions. The conclusions were as follows :

1. The government's attempt to protect children's rights by formulating various laws and regulations reflect that :

1.1 There still remain much dictatorial approach to the government approach. For example, the centralization on establishing child care institutions, provides no opportunity for the private sector to fully participate (in RPA No. 294).

1.2 There is a use of the laws and policies to dominate other sectors without considering the children as the direct target group (according to the UN Convention on the Rights of the Child).

1.3 The emphasis is on welfare approach rather than the preventive and development approaches (in the UN Convention).

1.4 There are nationalistic attitudes paying attention only to Thai people but not to people of other countries living in Thailand. For example, refugee children are prohibited from obtaining Thai citizenship and sent back home without careful consideration regarding the security of their lives (in the UN Convention).

2. Although the government has improved child and youth welfare and protection by revising the RPA No. 294 of 1972 into the draft act on child welfare and protection, the main focus of the improvements has only been on providing welfare and on increasing penalties without considering the following factors :

2.1 No study has been conducted to find out the real roots of the problems. The phrase - "a child with inappropriate behavior" is unclear because one cannot judge youngsters only from their external behavior. The child's behavior is the result of many factors. The intention of the law is to control the child's behavior, without taking into account the reasons for the child's actions. If the parents partake in wrongdoing, they are faced with imprisonment with no other alternatives. These penalties work against child welfare principles.

2.2 The qualifications of the persons dealing with children are not carefully reviewed. (e.g. social workers, local police, etc....)

2.3 Adequate public opinions is not sought.

3. Therefore, to protect the "children with inappropriate behavior", the qualifications of social workers and policemen should be specified. Children must be protected from being threatened from these people. Before children are sent to institutions by the police, qualified social workers should provide preliminary services and counselling. The police should also be informed of children's rights.

4. In specific portions of the draft act on child welfare protection, the officials are given too much authority. Corrections should be made, so that government officials are able to intervene only in necessary cases.

5. Some comments on the draft act on child and youth welfare promotions were as follows :

5.1 The legislative body should consider weak points in the laws, present them to the public and become an advocate for children.

5.2 The quality of welfare institutions should be improved because children view them as prisons. The institutions should be made into "Homes for Children". Public relations must be conducted to create positive attitudes of understanding.

5.3 Before sending children to welfare institutions, family therapy or counselling should be provided.

5.4 The monitoring system on child welfare should be more efficient and extensive.

6. The draft act on child welfare protection gives too much authority to the courts by allowing the courts to confine the children. If the purpose is to provide welfare, then why must the children face confinement. Moreover, the Ministry of Education has a law that allows teachers to beat students. This matter should be examined. Families should be more involved through "family meetings" to discuss how to solve problems concerning their children. The community and other sectors should also participate in caring for the children.

7. Apart from needed revisions on the act on child welfare protection, the RPA No. 132 and 294 should also be considered for revision.

8. Comments from the senators concerning the RPA No. 294 included :

8.1 Provision of Thai nationality to those living in Thailand;

8.2 No law enforcement on pornographic video shows;

8.3 Government's action to solve children's problems which should be carefully planned and thoroughly conducted.

9. There should be a national central body to provide and protect children's rights. The central body should propose a direction for solving the problems and provide various welfare services. The government should also give a chance to non-governmental agencies to set up child welfare institutions.

10. Presently, more children are being commercially exploited, especially in pornographic media and sexually arousing advertisements. There must be an organization to control media productions and protect children from being abused by the producers. This organization must be able to sue those who use pornographic media. There must be control over the use of children in advertisement and in photographing of such media. Those exploiting children should be sued and penalized.

11. The seminar participants commented that the laws were designed only to control the children and this was not in accordance with the UN Convention on the Rights of the Child. Methods to correct the laws should be sought.

12. Concerning the law on child abuse, resource persons stated that it has become a more serious problem every year, especially children being introduced to prostitution by their own parents or family members. When abuse is inflicted by a senior male member of the family, children are, oftentimes, threatened by their parents, so that they do not disclose the abuse. Presenting abuse cases in court and being cross-examined by lawyers, are mentally traumatizing to children, who are already victims of physical and mental abuse. The justice creates permanent scars in the child's mind.

13. The non-governmental agencies should be given the authority to complain on behalf of the child, since the parents may not be cooperative. Abusers should not go to criminal courts, but instead, to family courts because the abuses take place in the family. This would allow the court to understand the cause and relation of the problem to other problems in the family, so that a suitable solution can be obtained. In cases where parents, let their children become prostitutes, children should be separated immediately from the family. The law is still weak, therefore, immediate action cannot be taken to correct this problem.

14. One participant suggested that procedures in criminal law should be revised, especially for child abuse cases. Based on techniques used in Norway, the following approaches would be beneficial : employing female inspectors, using tape recorders during the interviews, having psychiatrists and psychologists to conduct the interviews, using role - play techniques or dolls to have children explain what happened, arranging an environment in the inspection room so that a child can express him/herself without feeling too much pain.

15. A comment was made regarding the confinement of children, in criminal cases, who had no one to pay their bail. At times, children are held in facilities for juvenile delinquents for as long as three months because officials postpone court proceedings. During this period, children learn inappropriate delinquent behavior. In some provinces, where no juvenile and family court exists, children are confined in the same detention centers as adult prisoners. Children are deprived of government services to which they are entitled. A fund for children to borrow money for bail, should be established.

16. In the plenary session, people commented that government and non-government agencies should give more attention to street children, child beggars, depressed children, poor children, and child prostitutes. These children are the product of families that are unprepared to have children. During the plenary session, child abuse in school and separation of children and families by officials were discussed. The need for dedication and good intentions, on the part of social workers, was also mentioned.

17. Illegal use of child labor still exists. The government should have a law to protect child laborers who are both in and out of the system (e.g. handicapped children and children in selfemployed families). While the labor protection act was under consideration, it was suggested that the government use RPA No. 103 and the ministerial announcement of labor protection as enforcement during the interim period. Also mentioned was the progress in the draft act on vocational training which aims at solving child labor problems.

18. A resource person commented on the social security laws that were designed for those who

have permanent work. Social welfare laws should be created to complement the social security laws. Children of construction workers in Bangkok, who are under the care of Non-Formal Education Department, should also receive proper attention.

19. The seminar stressed services for pre-school age children. Many children in urban and rural areas lack of food and other basic minimum requirements. It is imperative that the government promote issues regarding children because they need special care from the time they are in the womb until they are 5-6 years old. These children should be given the opportunity to develop intellectually, mentally, morally and ethically. Long-term investments, in terms of human resources, should be emphasized instead of insisting on children learning to read and write or simply being conscious of money matters. Non-governmental development organizations, organizations of local people and family institutions should participate to a greater extent in serving pre-school children. A major research study indicates that children from underprivileged families can be successful if their first three years of life are stable. It is noticeable that there are lower numbers of children who are well taken care of by their parents.

20. A plan, to provide basic minimum services for pre-school children, should be formulated. A project with cooperation between government and non-government sectors should be promoted and financial support should be provided.

3. CONCLUSION OF THE TOPIC OF THE SEMINAR ON WOMEN

Chairperson	:	Khunying Amporn Meesuk
Resource persons	:	1. Khunying Chandhanee Santabutra 2. Assoc. Prof. Wimolsiri Jamnanvej 3. Dr. Teeranart Kanchanauksorn 4. Mr. Charan Bhakditanakul 5. Assist. Prof. Malee Plukponsawalee 6. Dr. Saisuree Chutikul
Rapporteur	:	Dr. Pensri Pichaisanith

This seminar considered women to be a part of the society. Aside from seeking equal rights for women, the seminar participants exchanged ideas that would help develop their potential.

Before discussions, it was noted that Thai laws are discriminatory; yet the weak and strong points of the law are not discussed. Women lose their rights after marriage (e.g. use of family name, opportunity for education). The laws should be modified, so that they help families to develop.

The seminar on women was divided into three problem groups :

1. Laws facilitating family development.
2. Laws concerning women's rights to opportunities.
3. Act on prostitution suppression.

General discussions occurred and the major conclusions were as follows:

1. **Laws facilitating family development**

1.1 There are 6 legal issues that married couples must have mutual consent :

- 1) Police do not file reports that concern husbands beating or abusing their wives.
- 2) Women must change their family names if their marriage is to be registered.
- 3) Some women do not have legal occupations.
- 4) Women are not allowed to get close to Buddha's relic.
- 5) Married women must work twice as hard (at work and at home).
- 6) Women who marry foreigners cannot own the land.

1.2 Thai laws, as seen in the family laws, are sexually discriminatory :

1. Criminal laws allow husbands to rape their wives, whereas this is no longer accepted in the countries. Women should have protective rights regarding their own bodies.

2. The family system in Thailand was formerly, monogamous. However, polygamy still exists and is socially accepted.

3. Women who marry Thai men are not allowed to use their family name. Women and men should have the same rights in choosing their family name. Prime Minister Prem Tinasulanonda proposed a recommendation to that effect. It was agreed upon by the Cabinet, but the Parliament was dissolved and the issue was dropped.

1.3 For those concerned with the rights of women and children, it may seem that formerly, within the scope of the old traditional society, an agricultural society where roles were easily defined and proper for those times, there were no problems. But today, things have changed. Our society has become competitive. Capable people must be recruited from all sectors to help improve the society. The values of the old cultural and social order were valuable but there have to be careful to find appropriate ways to promote them. During the seminar, the following topics were introduced : power distribution between the sexes, assets of assets' and discrimination. What do these terms mean and what methods can be employed to solve these problems?

1) Power distribution between the sexes. Rich and poor women are deprived of their power. Society does not acknowledge or overlooks the importance of women. Only men are fully accepted in the society.

2) The terms "Assets of the assets" refers to the manner in which the government treats its citizens. Citizens are assets of the state. The state stresses that its citizens must be good meaning that they must be voiceless at all levels. This promotes domination and does not allow for the people to protect their rights. A deeper analysis reveals that women are second-grade citizens who are discriminated against by men, and the laws presents even greater pressures for the women.

3) Discrimination against women. In the case of child prostitution, the law shifts the blame on children. The youngsters are viewed as being guilty while men who use their services are not penalized. This aspect of child rights is not generally accepted in the society. The law needs to be corrected so that discrimination no longer exists.

1.4 In a family, the parents are partners. Family law corrections should be agreed upon by men and women. Should abortion be allowed in Thai society? No conclusion was found on this topic. General topics discussed included :

- 1) Circumstances concerning the health of the mother and child.
- 2) Circumstances surrounding the rights of sexually exploited women.
- 3) Cultural destruction.
- 4) Conflicts on religious ethics.

2. **Laws concerning women's rights to opportunities**

It was stated that "equal" does not necessarily connote "identical". Women should be developed in terms of education and vocational training. The vocations that are chosen by women should not be based on their gender. Issues based on inequality should be altered :

2.1 Abolish all laws that discriminate against women.

2.2 Women are doubly affected and dominated by the attitude of the state which considers people as assets to be dominated. Women are such assets but second class ones.

2.3 Women comprise a disadvantaged group, especially women laborers who are outside of the system. Women will suffer great disadvantages if the situation is not corrected.

During the discussion of sexual inequality, there were some additional comments :

1) In the former Thai society, women were expected to stay home to be wives and mothers. In the present society, women in the higher socio-economic group have a greater chance of becoming educated, whereas, poor women are not as fortunate. Many must drop-out of school and enter the labour force to support their families.

2) Those women who are deprived of educational and employment opportunities become unskilled laborers in factories or prostitutes.

3) The proportion of women involved at the national administrative and policy levels is small. Men in the higher levels neglect women's problems. This depends on the opportunity to exchange ideas between men and women. However Thai women are fortunate in the sense that Thai men are open-minded and help revising several laws.

4) In the past, commuting in the rural areas was difficult and dangerous. Therefore, men did most of the travelling. Today women have the opportunities to take on roles that were once unavailable to them (e.g. governor, district officer and assistant district officer).

5) There are several issues concerning women development. Solution to the problems

should be based on these issues. For example, self-development for urban women in professional areas, such as business. The neglect and discrimination against women in the rural communities. Women in the rural areas should have as many opportunities for development as urban women.

6) Rural women are attempting to develop themselves. Some have entered the labor market and some have become prostitutes. Little protection is provided for women laborers. If more women can get jobs, less will go to prostitution.

7) In all occupations, by the nature of things there is no sexual discrimination. Changes on role definition are due to learning and experience, traditions and cultures. We should be open-minded and see what needs to be changed and what should be preserved. Men and women should open their minds and be willing to change even where dealing with tradition which have been held for hundreds of years. Long-time traditions, culture and attitudes should be revised. It is not possible to remain unchanged. Some other countries face the same problems as we do, but some cannot cope with the situation.

8) We are making history in redistributing power between the rural and urban sectors. We have forgotten, however, about creating equality. In order to eradicate sexual discrimination, we should get rid of all discrimination. In this way, women's rights will be protected.

9) There needs to be more discussion on this issue. However, the equality of opportunity should be discussed without the involvement of gender attitudes. Leadership problem should be addressed by men and women. The inequality in men/women administration will improve when women are more developed. Some challenging issues include : women's labor and child prostitution, legal and administrative measures should be taken when women are sexually exploited, health hazards exist for women laborers and questions concerning the quality of men and women arise.

3. Acts on prostitution suppression

The seminar participants proposed this topic and wanted to focus on the problems of women and children in the sex trade. Women are regarded as sex objects by men. The former society accepted men as leaders. In wars, women were given as sacrificial objects. Women are still perceived as being sex objects. Revising of the law has begun but has never been completed.

3.1 The National Commission on Women's Affairs has collected information regarding women from the Department of Public Welfare and NGOs. The Commission has corrected the conditions, so that women, in the sexual business, receive justice.

The discussion on this topic was about :

1) The Act on Prostitution Suppression should be changed to the Act on Prevention and Suppression of Prostitution, with an emphasis on the prevention aspect.

2) The plaintiffs should be women who were forced into prostitution.

- 3) Women who solicit sex should be fined not more than 500 baht.
- 4) Girls under 18 years of age should be referred to welfare institutions and occupational development projects.
- 5) Severe penalties should be placed on :
  - those involved with the sex trade.
  - those who advertise,
  - those who procure. etc.,
  - the pimps.
- 6) A committee should be appointed to protect and prevent women from entering prostitution as well as to promote other vocations for these women.
- 7) The committee should have rights to ask the court to transfer guardianship from parents who sell their children to welfare institutions.
- 8) Law enforcement should be more strict.

Presently, a cross-border sex trade exists. A law concerning this trade must be enacted. The Act on the Misconduct in Women and Child Sex Trade has not been modified since 1960. This act should be revised to make it fit the situation of today and the language and measures used to address the issue must be changed. The law should authorize the committee to inspect the process of exporting women. A special prosecutor should be appointed for the case. It is expected that the law on prostitution suppression will be proposed to the Parliament in the May session.

The senators were especially interested in both draft acts. It was mentioned that there was no need to have health cards for prostitutes and that the officials should use the law in a correct and useful manner. The conclusions of the NCWA should be proposed along the line with other draft bills.

Serious consideration and prompt application of the act on prostitution suppression should take place. Those who use the services should be penalized, and the victims should be rescued and rehabilitated. The new law will stop the growth of the sex business. The law does not fit the current situation. Therefore, the faster the members of Parliament pass the law, the better it will be. The Parliament should work cohesively to pass this new law.

3.2 The United Nations has declared, in the Convention on Human Rights, that "Poverty is the cause of prostitution, but one cannot claim poverty as an excuse to sell other human beings." The laws that discriminate against children and women should be corrected, so that those who sell and exploit prostitutes are at fault, not the prostitutes. The procurers, brothel owners and parents who sell children should be viewed as the guilty parties not the women under the age of 18. (In cases where parents sell their children, the situation should not be considered in a court of law, but instead, family counselling, social and psychological measures should be employed.)

3.3 The seminar participants commented that if the Act on Prostitution Suppression is passed, women above the age of 18 could engage in prostitution in their homes. The issue of health card program for prostitutes was also raised in their context. A resource person explained that there was no need the health to emphasize card program because the emphasis would be on getting rid of those who abuse women and children. The government has to continue to solve this problem in order to give a better life to these women.

The United Nations has declared that a compulsory health care program violated human rights. Health check-up should be voluntary for both men and women.

3.4 The law will penalize prostitutes who solicit publicly because they create negative attitudes within the society. The confinement of guilty persons cannot be accomplished if the police works without support. Campaigns in which the society condemns both men and women involved with providing and buying sexual services, are necessary.

In order to alleviate the problem, the revised act on the prevention and suppression of prostitution should focus on suppression among prostitutes under 18 years of age. Although the new law is not ideal, it will be better than the old one. Other measures must be considered (e.g. modification of men's attitudes towards frequenting prostitutes, promotion of monogamy, correction of teenage attitudes towards non-penetrative sex, campaign for the use of condoms, etc.).

CONCLUSION SPEECH OF THE MEMBERS OF PARLIAMENT ATTENDING THE SEMINAR ON CHILDREN AND WOMEN

1. Being a part of this seminar has created a sense of involvement as women and mothers. The law regarding the ban on promoting powder milk for new mothers in hospitals is interesting. They agree with this. In addition, the government has stated clearly that it will provide services for children 0-3 years of age and health care for mothers who are the heart of families.

2. The seminar participants were thankful for the efforts of the working group on children and women. As members of Parliament they will provide support for change at the end of the process. The Committee on Women, Youth and Elderly Affairs will help in all aspects after they have studied all pertinent information. Do not be discouraged by obstacles, for humanitarian reasons, we must continue our difficult task. Provide detailed information. The detailed national report on children and women will lead to the development and dissemination at the global level.

ปฏิญญาเพื่อเด็ก

ที่ประชุมสมัชชาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ด้านการพัฒนาเด็ก ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 30 - 31 สิงหาคม 2533 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ได้ให้การรับรองปฏิญญาเพื่อเด็ก หลังจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2534 เห็นชอบและอนุมัติให้ประกาศใช้ปฏิญญาเพื่อเด็กอย่างเป็นทางการ และให้หน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กทั้งภาครัฐและเอกชน ถือเป็นแนวนโยบายในการดำเนินการพัฒนาเด็ก โดยใช้สภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็ก (สพด.) เป็นแนวทาง

ความนำ

เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและจะเป็นผู้สืบทอดความเป็นชาติในอนาคต ดังนั้น เด็กทุกคนจึงสมควรที่จะได้รับการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานและการคุ้มครองให้พ้นจากการถูกเอารัดเอาเปรียบของบุคคลและสังคม

ในการกำหนดปฏิญญาเพื่อเด็กนี้ ได้คำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของเด็กเป็นสำคัญ เด็กทุกคนไม่ว่าจะเป็นเด็กที่ด้อยโอกาสในลักษณะใดก็ตาม เช่น เด็กพิการ เด็กถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน เด็กถูกทารุณกรรม เด็กที่ถูกใช้แรงงานอย่างผิดกฎหมาย และโสเภณีเด็ก เป็นต้น จะต้องได้รับการพัฒนาตามหลักการดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดปฏิญญาเพื่อเด็กไว้ดังต่อไปนี้

ทิศทางในการพัฒนาเด็ก (ตามความต้องการพื้นฐานของเด็ก)

1. เด็กต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา บุคคลหรือครอบครัวที่ให้ความรักและความเข้าใจ เพื่อเป็นฐานในการสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้าน อันได้แก่ การพัฒนาทางกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ค่านิยมและเจตคติ โดยเฉพาะในระยะตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนถึงอายุ 6 ปีแรกของชีวิต ซึ่งเป็นระยะสำคัญที่สุดในการวางฐานและสร้างเสริมคุณภาพของคน
2. เด็กต้องได้รับสารอาหารอย่างน้อยที่สุดตามความต้องการของร่างกายที่ได้กำหนดไว้ตามวัย เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงในช่วงอายุต่างๆ เพื่อให้ร่างกายเจริญเติบโตเต็มที่และแข็งแรงสมบูรณ์ตามปกติในวัยของตน
3. เด็กต้องได้รับการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการ และได้รับการป้องกันจากโรคและภัยที่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เด็กต้องได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคด้วยวัคซีนตามที่กำหนดไว้ ตลอดจนได้รับการป้องกันจากโรคติดต่อและไม่ติดต่อ รวมทั้งต้องได้รับการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐานในกรณีเจ็บป่วยและได้รับการฟื้นฟูสภาพ
4. เด็กต้องมีที่อยู่อาศัยที่สุขลักษณะ ไม่คับแคบจนเกินไป และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อสุขภาพทั้งทางกายและทางจิต เด็กต้องมีโอกาสและมีสถานที่วิ่งเล่น ออกกำลังกายและเล่นกีฬา รวมทั้งมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการตามวัย
5. เด็กต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างน้อย เพื่อพัฒนาให้มีปัญญา มีคุณธรรมตามหลักศาสนาของตน และมีจริยธรรมขั้นพื้นฐาน เด็กต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้และทักษะในการดำรงชีวิต มี

ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีเจตคติที่จะไม่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต มีเจตคติที่ดีต่อครอบครัว สังคมและการดำเนินชีวิต มีความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองอย่างถูกต้องเป็นจริง เข้าใจและยอมรับความต้องการ สิทธิและบทบาทของตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เป็นพลเมืองไทยที่รับผิดชอบ มีคุณภาพและรู้จักอยู่ร่วมกัน โดยสันติ

6. เด็กต้องได้รับการพัฒนาให้มีสุนทรียภาพ ช่างซึ่งในความงาม รู้จักรัก เข้าใจ และอนุรักษ์มรดก และเอกลักษณ์ของชาติ ด้วยการมีส่วนร่วม สร้างสรรค์และพัฒนาในกิจกรรมด้านศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

7. เด็กต้องได้รับการฝึกอบรม พัฒนาความรู้และทักษะ สำหรับการเตรียมการประกอบอาชีพ ตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจของตน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ในเชิงเศรษฐกิจ รวมทั้งมีค่านิยม ที่พึงประสงค์ในการทำงานที่สุจริตและเหมาะสมกับวัย

8. เด็กต้องมีโอกาสและสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้ ด้วยจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวมและ สาธารณสมบัติ มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งการยึดถือเรื่องความมีวินัยในตนเอง และความยุติธรรมในสังคม เพื่อเป็นพื้นฐานของวิถีทางในการดำเนินชีวิตตามครรลองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

9. เด็กต้องมีโอกาสเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานด้านต่างๆ ในสังคม ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อัน หมายรวมถึงสิทธิในการใช้บริการด้านการป้องกัน การคุ้มครองและแก้ไข การฟื้นฟูและการพัฒนา

10. เด็กต้องได้รับโอกาสในการรับรู้และการพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์พื้นฐานจากรัฐ สถาบัน สังคมและองค์กรธุรกิจ พร้อมทั้งการมีตัวแทนในการพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ดังกล่าวตามความ เหมาะสม เด็กต้องได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองต่อการถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด โดยไม่นำมาเปิดเผยต่อ สาธารณชน หรือประชาชน และต้องได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่

พันธกรณีของรัฐ สถาบันสังคม องค์กรธุรกิจ และ สื่อมวลชน

11. บิดาและมารดามีหน้าที่และความรับผิดชอบเท่าเทียมกัน ในการตอบสนองความต้องการ พื้นฐานของเด็ก ทั้งนี้ ผู้ที่จะเป็นบิดาและมารดาจะต้องมีความพร้อมทางด้านสุขภาพกายและจิต มีวุฒิภาวะ ที่จะรับผิดชอบต่อครอบครัว สามารถที่จะประกอบอาชีพ รวมทั้งเรียนรู้วิธีการเลี้ยงดูเด็ก เพื่อพัฒนาเด็กให้ บรรลุถึงศักยภาพของความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ โดยรัฐ สถาบันสังคมและองค์กรธุรกิจจะต้องร่วมกัน สนับสนุน

12. ผู้ใหญ่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างสิ่งแวดล้อม ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก รวมทั้งให้ความร่วมมือแก่รัฐและสถาบันสังคมที่จะร่วมพัฒนา ปกป้อง คุ้มครองและ พิทักษ์สิทธิเด็ก เพื่อไม่ให้ถูกทอดทิ้ง ถูกเอาเปรียบหรือถูกทารุณทั้งทางร่างกายและจิตใจ

13. รัฐ สถาบันสังคม อันรวมถึงองค์กรเอกชนและชุมชนด้วย โดยเฉพาะองค์กรธุรกิจ และ สื่อมวลชน ต้องร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กและพิทักษ์สิทธิเด็ก ตลอดจนประสานการให้บริการตามความ ต้องการพื้นฐานของเด็ก รวมทั้งสนับสนุนกลไกในการวางนโยบาย มาตรการ และการปฏิบัติ

14. รัฐ สถาบันสังคม อันรวมถึงองค์กรเอกชนและชุมชนด้วย โดยเฉพาะองค์กรธุรกิจ และ สื่อมวลชน ต้องส่งเสริมการวิจัยว่าด้วยสถานการณ์ของเด็กและสภาวะการพัฒนาเด็ก เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ

สิทธิเด็ก และปฏิรูปนโยบาย มาตรการ กฎหมาย และการปฏิบัติ ซึ่งขัดกับสิทธิเด็ก ภายใต้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย

15. รัฐ โดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ และสภา องค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนต้องประสานความร่วมมือจัดสมัชชาแห่งชาติ เพื่อรายงานสภาวะด้านเด็กและ ผลการดำเนินงานพัฒนาเด็กและพิทักษ์สิทธิเด็ก และสรุปเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเป็นประจำอย่างน้อยทุก 2 ปี อย่างต่อเนื่อง

NATIONAL DECLARATION ON CHILDREN 1990

Background

The National Declaration on Children was proposed and adopted by the First National Assembly on Child Development held at the Government House, Bangkok : Thailand on 30-31 August, 1990. The Council of Ministers endorsed the National Declaration on Children on 13 August, 1991 and approved its official proclamation as national policy on child development to be implemented by all related governmental and non-governmental organizations with the Basic Minimum Needs and Services for Children (BNC) as operational guidelines.

Preamble

Whereas the First National Assembly on Child Development was convened from 30-31 August 1990, the participants including academics, policy-makers, and practitioners from governmental and non-governmental organizations,

Whereas children are a valuable human resource and will be the future inheritors of the nation,

Whereas it is desirable that children be developed to their fullest potential and enjoy basic rights and protection from exploitation by persons and by society,

Whereas in propounding the Declaration on Children, the Assembly bears in mind the importance of children's basic needs, whether they be disadvantaged children in whatever form, including handicapped children, abandoned children, street children, abused children, illegal child workers, or child prostitutes,

Now therefore,

The National Assembly on Child Development Proclaims the Declaration on Children to ensure child development in accordance with the principles aforesaid, as follows :

Directions for Child Development (in accordance with the basic needs of the child)

1. The child shall be brought up by the parents, persons or family offering love and understanding as a foundation for development in all matters, including physical, mental, intellectual, emotional and social development, particularly from the period of pregnancy until the child is six years of age, this being the most important period for establishing the basis to enhance the quality of human life.

2. The child shall receive food, at least in accordance with his/her physical needs and age, from the period of conception until the various phases of life, so as to strengthen his/her complete physical development to attain the level of growth suitable to the child's age.

3. The child's health and development shall be promoted. The child shall be protected from preventable diseases and harm, and shall be immunised by vaccinations recommended as protection against infectious and non-infectious diseases. The child shall receive basic medical care in the case of ill health and rehabilitation.

4. The child shall have proper shelter with sufficient space, and shall be in an environment which is not harmful to the body and mind. The child shall have recreational areas and the opportunity to exercise, play sports, and participate in recreational activities suitable to the child's age.

5. The child shall receive at least basic education to develop wisdom, virtue according to his/her religion, and basic ethics. The child shall be trained to have knowledge and a constructive attitude towards life with a sense of initiative, and a desire to continue acquiring knowledge throughout life, well disposed towards the family, society and life. A correct and genuine sense of self-understanding shall be inculcated upon him/her. The child shall comprehend and recognise his/her needs, rights and functions, as well as those of other people, so as to be responsible Thai citizens vested with a sense of quality and peaceful co-existence.

6. The child shall be developed to enjoy life, to appreciate beauty, and to love, understand and preserve the national identity and heritage. The child shall participate in fostering and developing the arts, culture, traditions, nature and the environment.

7. The child shall receive training and knowledge in preparation for occupations suitable to his/her aptitudes, abilities and interests, with a view to economic self-reliance proportionate to his/her age and endowed with a desire to work with honesty.

8. The child shall have opportunity and ability to express his/her opinion with a conscience for the whole society and for public property. The child shall participate in activities beneficial to society, thereby upholding self-discipline and social justice for life in a democratic system under the monarch as head of State.

9. The child shall have the opportunity of access to basic governmental and non-governmental services, with the right to use such services for prevention, protection, remedy, rehabilitation and development.

10. The child shall have the opportunity to know and protect his/her basic rights and interests in relation to the State, social institutions and business organizations, and shall have representatives to vindicate such rights and interests accordingly. The child shall be protected against accusations of having infringed the penal law, without the disclosure of his/her identity to the public or population, and shall be treated differently from adults.

Obligations of the State, Social Institutions, Business Organizations and Mass Media

11. The father and mother shall have equal duties and responsibilities to satisfy the basic needs of the child. They shall be prepared mentally and physically to undertake their responsibility towards the family, and to be involved in gainful employment. They shall learn how to look after the child with a view to develop his/her full human potential, supported jointly by the State, social institutions and business organizations.

12. Every adult shall participate in child development by setting a good example, and shall build an environment suitable for children. Every adult shall cooperate with the State and social institutions to foster the development and protection of children against abandonment, exploitation and abuse, both physical and mental.

13. The State, social institutions, including communities and community organizations, business organizations and mass media shall cooperate in developing and protecting children. They shall coordinate their services in keeping with the needs of children, and support policy-making, measures and practices related thereto.

14. The State, social institutions, including communities and community organizations, business organizations and mass media shall promote research on the situation and status of children. They shall disseminate knowledge of children's rights and reform policies, measures, laws and practices conflicting with children's rights under the Thai Constitution.

15. The State, by means of National Youth Bureau and the National Council for Child and Youth Development, shall coordinate cooperation continuously by organizing a bi-annual National Assembly to report on the situation of children and the results of work on child development and protection of children's rights, forwarding the conclusions and recommendations to the Council of Ministers thereafter.

ปฏิญญาสตรีไทย
ในการประชุมสมัชชาสตรีแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ปีสตรีไทย
วันที่ 1 - 2 มีนาคม 2535
ณ ห้องเพลินจิต โรงแรมอิมพีเรียล
กรุงเทพฯ

เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ รัฐบาลได้กำหนดให้ปีพุทธศักราช 2535 เป็น “ปีสตรีไทย”

ในการพัฒนาประเทศ บุรุษและสตรีมีความสำคัญทัดเทียมกันที่จะมีส่วนร่วมเป็นทั้งพลังและในการดำเนินการ และเพื่อเป็นพันธกรณีที่จะให้หลักประกันร่วมกันว่า สตรีไทยทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใด เช่น เยาวสตรี สตรีที่มีงานทำ สตรีสูงอายุ สตรีพิการ รวมทั้งสตรีด้อยโอกาสอื่นๆ จะได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องและเต็มที่ รวมทั้งจะได้รับความคุ้มครองในสิทธิและโอกาสอย่างทัดเทียมกันในสังคม เพื่อให้สามารถพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้อย่างเต็มที่ จึงสมควรได้กำหนดปฏิญญาเพื่อสตรีไทย ในการประชุมสมัชชาสตรีแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ปีสตรีไทย โดยมีส่วนร่วมจากบุรุษ ภาครัฐ องค์กรเอกชน องค์กรประชาชน องค์กรธุรกิจ สถาบันสังคมต่างๆ และสื่อมวลชน ดังต่อไปนี้

ทิศทางในการพัฒนาสตรี

1. สตรีควรได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์ มีโอกาสพัฒนาสติปัญญา ความถนัด ความสามารถ มีโอกาสได้รับการศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษาพื้นฐานเป็นอย่างน้อย พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนให้มีการศึกษาที่สูงขึ้น ได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้และทักษะทางอาชีพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีพึ่งพาตนเองได้ มีงานทำที่เหมาะสม และยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งสิ่งแวดล้อม
2. สตรีควรได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสแสดงความคิดและตัดสินใจเช่นเดียวกันและร่วมกับบุรุษในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง สิ่งแวดล้อม ศาสนา และสื่อมวลชน
3. สตรีควรได้รับการแบ่งเบาภาระในครอบครัว และมีบทบาทร่วมกับบุรุษในการอบรมเลี้ยงดูบุตร - ธิดาให้มีคุณธรรมและคุณภาพ การสร้างครอบครัวให้อบอุ่นมั่นคง การสร้างค่านิยมที่เป็นคุณต่อการพัฒนาสตรี และการเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และศักยภาพของกันและกัน
4. สตรีควรได้รับความคุ้มครองในฐานะเป็นบุคคล ในการจ้างงาน การมีงานทำ ความก้าวหน้าในการงาน การเป็นผู้นำ รวมทั้งได้รับผลประโยชน์และค่าตอบแทนจากการทำงานเช่นเดียวกับบุรุษ โดยให้มีการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรี
5. สตรีควรได้รับการคุ้มครองสิทธิในร่างกายและจิตใจ ไม่ให้ถูกคุกคามหรือเป็นเหยื่อของความเอารัดเอาเปรียบ และความรุนแรงทางเพศ มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง และการวางแผนครอบครัวร่วมกับบุรุษ

พันธกรณีของรัฐ สถาบันสังคม องค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจ และสื่อมวลชน

6. รัฐ สถาบันสังคม องค์กรเอกชน องค์กรประชาชน องค์กรธุรกิจ และสื่อมวลชน จะต้องร่วมมือกันในการพัฒนาสตรีให้เป็นไปตามทิศทางที่ได้กำหนดไว้ สนับสนุนกลไกการพัฒนาสตรี และมีส่วนร่วมในการวางนโยบาย มาตรการ และวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

7. รัฐ สถาบันสังคม องค์กรเอกชน องค์กรประชาชน องค์กรธุรกิจ และสื่อมวลชน จะต้องช่วยกันในการจัดทำและให้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนสร้างภาพลักษณ์และค่านิยมที่ถูกต้องในเรื่องบทบาทของสตรีสำหรับสาธารณชน

8. รัฐ สถาบันสังคม องค์กรเอกชน องค์กรประชาชน องค์กรธุรกิจ และสื่อมวลชน จะต้องดำเนินการสร้างค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับสตรีในเรื่องเพศ ศักยภาพและความสามารถของสตรี ศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ บทบาทของบุรุษและสตรีร่วมกันในการจรรโลงครอบครัว การทำงาน และการพัฒนาประเทศ

9. รัฐจะต้องเร่งเสริมสร้างองค์กรและกลไกในการพัฒนาสตรีทั้งของรัฐและเอกชนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ความสำคัญ โดยการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้เหมาะสมในการดำเนินการ

10. องค์กรของรัฐ องค์กรเอกชน องค์กรประชาชน และองค์กรธุรกิจ จะต้องดำเนินการร่วมกันแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่ไม่เป็นธรรมต่อสตรี และเป็นการเลือกปฏิบัติต่อสตรี

11. องค์กรทางการเมือง และการปกครอง จะต้องให้ความสำคัญในการกำหนดการพัฒนาสตรีเป็นนโยบาย และให้สตรีได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองทุกระดับจากหมู่บ้าน ตำบล ถึงระดับชาติและนานาชาติ

12. รัฐโดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ จะต้องประสานงานให้ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรธุรกิจ สื่อมวลชน และประชาชนร่วมมือกันในการพัฒนาสตรี รวมทั้งการพิทักษ์ผลประโยชน์ของสตรี และดำเนินการจัดการประชุมสมัชชาสตรีแห่งชาติเป็นประจำทุกสองปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อรายงานและประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาสตรี เสนอต่อคณะรัฐมนตรี และต่อประชาชน

National Declaration on Women
adopted by
the First National Assembly on Women in Development
in the Year of Thai Women 1992
1 - 2 March 1992
Imperial Hotel
Bangkok

Whereas the year 1992 is the year of the fifth cycle anniversary (sixtieth birthday) of Her Majesty Queen Sirikit, which year was declared by the Thai Government as the Year of the Thai Women.

Whereas the First National Assembly on Women in Development was convened from 1-2 March 1992, the participants including academics, policy makers and practitioners from many governmental and non-governmental organizations including people's organizations, business enterprises, social institutions and the mass media.

Whereas men and women have an equally important role to play in the process of national development both as resources and actors.

Whereas it is desirable that women be developed to their fullest potential and enjoy equal rights and opportunities and protection from exploitation by persons in the society.

Whereas in propounding the National Declaration on Women the Assembly bears in mind the importance of women basic needs and rights, whether they be female youth, working women, elderly women, disabled women, or other disadvantaged women.

Now therefore

The National Assembly on Women in Development

Proclaims the Declaration on Women to ensure the protection of the rights of women and their full participation in development in accordance with the principle aforesaid, as follows :

Directions in Women's Development

1. Women shall be enabled to develop their full potential, both physical and mental. They shall have the opportunities to develop their intellect, aptitudes and other capacities. Women shall have the opportunity to obtain compulsory education or at least achieve basic literacy, as well as to continue their studies at higher levels. They shall have access to training in occupational knowledge and skill development.

they shall be self-reliant, suitably employed, and capable of improving their standards of living, as well as environmental conditions.

2. Women shall be given the opportunities to express themselves, their ideas and decisions on the same basis and in cooperation with men in the development of the economy, society, politics and administration, the environment, religion and the mass media.

3. Women's household responsibilities shall be lessened, and equally shared by men. Women and men shall share the role of bringing up children to be qualified and morally responsible citizens, of building a warm and secure family, and of promoting values which are beneficial to women's development, with mutual respect for human dignity and integrity.

4. Women shall be accorded protection as individuals, in job recruitment, employment, career advancement, leadership, job benefits and remuneration on the same basis as men. All forms of discrimination shall be eliminated.

5. Women's rights shall be protected in all aspects physical and mental, they shall not become victims of sexual exploitation and violence. They shall have freedom to choose their own marriage partners and make joint decisions with their spouses on family planning.

Obligations of the Government, Social Institutions, Non-Governmental Organisations, People's Organisations, Business Enterprises, and Mass Media

6. The Government, social institutions, non-governmental organisations, people's organisations, business enterprises, and the mass media shall cooperate with one another in the development of women in the designated directions, in supporting women's development mechanisms, and in formulating women policies, measures, and implementation strategies in order to achieve the desired goals.

7. The Government, social institutions, non-governmental organisations, people's organisations, business enterprises, and the mass media shall cooperate with one another in producing and disseminating information, as well as presenting positive values and images of women to the public.

8. The Government, social institutions, non-governmental organisations, people's organisations, business enterprises, and the mass media shall instill positive values about women and their sexual role, potential and abilities, about human dignity, and about the joint roles of men and women in the family, at work, and in national development.

9. The Government shall urgently adopt appropriate measures, including the provision of budgetary support, to strengthen mechanisms for women's development, both in the public and private sector.

10. Government agencies, non-governmental organisations, people's organisations, and business enterprises shall join forces in revising all the laws and regulations which are discriminatory against women.

11. Political and local government organisations shall formulate and accord high priority to women's development policies, as well as promote women's participation in politics and administration at all levels from the grassroots up to the national and international levels.

12. The Government, through the National Commission on Women's Affairs, shall promote cooperation and coordination among all agencies and organisations in both the public and private sectors, business enterprises, the mass media and the public in general in the development of women's potential, and the protection of women's rights. The Commission shall also organize national assemblies on women every two years to monitor and evaluate women's situations, forwarding the conclusions and recommendations to the Council of Ministers and Parliament thereafter.

ตอนที่ 2
โครงการ
กำหนดการ
คำกล่าวต้อนรับ
รายนามคณะวิทยากร
ภาพวันเสวนา
รายนามผู้เข้าร่วมการเสวนา
รายนามคณะทำงานจัดทำเอกสาร

Section 2

Project Proposal

Agenda

Welcome Speech

List of Lecturers

Pictures from Seminar

List of Participants

Reporting Team

โครงการการเสวนาของสมาชิกรัฐสภา เรื่องเด็กและสตรี

ชื่อโครงการ การเสวนาของสมาชิกรัฐสภา เรื่องเด็กและสตรี

กลุ่มเป้าหมายโครงการ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สตรี)
  - วุฒิสมาชิก (สตรี)
  - สมาชิกวุฒิสภาที่ทำงานเกี่ยวข้องกับด้านเด็กและสตรี ได้แก่
    - คณะกรรมาธิการกิจการเยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ สภาผู้แทนราษฎร
    - คณะกรรมาธิการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา
  - สื่อมวลชน
  - ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (สำนักงาน กสส.)
- จำนวนทั้งสิ้น 80 คน

สถานที่ ห้องลาดพร้าว โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว กรุงเทพฯ

กำหนดการเสวนา วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2536 (1 วัน)

งบประมาณดำเนินการ 291,500 บาท

หน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

หน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินโครงการ สำนักงาน กสส. สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

หน่วยงานที่ร่วมในการดำเนินโครงการ

1. องค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF)
2. ชมรมรัฐสภาสตรีไทย

ผู้ประสานงานโครงการ ผู้อำนวยการสำนักงาน กสส.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ผู้จัดการโครงการ ดร. สายสุรี จุติกุล

วันเดือนปีที่เสนอโครงการ 30 ธันวาคม 2535

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 ชื่อโครงการ การเสวนาเรื่องเด็กและสตรี

1.2 กลุ่มเป้าหมายโครงการ

- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สตรี)
  - วุฒิสมาชิก (สตรี)
  - สมาชิกรัฐสภาที่ทำงานเกี่ยวข้องกับด้านเด็กและสตรี ได้แก่
    - คณะกรรมาธิการกิจการเยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ สภาผู้แทนราษฎร
    - คณะกรรมาธิการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา
  - สื่อมวลชน
  - ข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (สำนักงาน กสส.)
- จำนวนทั้งสิ้น 80 คน

1.3 สถานที่ ห้องลาดพร้าว โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว กรุงเทพฯ

1.4 กำหนดการเสวนา วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2536 (1 วัน)

2. หลักการและเหตุผล

จากสภาพการณ์ในปัจจุบัน สังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น และเน้นการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบอย่างสำคัญต่อเด็กและสตรีทั้งในชนบทและในเมือง ปัญหาเกี่ยวกับเด็กและสตรีมีแนวโน้มสูงเพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่นโยบายและมาตรการการแก้ไขและป้องกันปัญหายังไม่ได้รับการดูแลอย่างจริงจังจากฝ่ายนิติบัญญัติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (สำนักงาน กสส.) ในฐานะหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบงานด้านสตรีโดยตรง เห็นควรจะได้จัดให้มีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสพการณ์ในเรื่องเด็กและสตรีระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิด้านเด็กและสตรี สมาชิกรัฐสภา และข้าราชการสำนักงาน กสส. ทั้งนี้ ด้วยเล็งเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในอันที่จะผลักดันฝ่ายบริหาร (รัฐบาล) ให้เกิดการกำหนดนโยบาย และมาตรการในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้เป็นไปตามที่คาดหวัง และบรรลุเป้าหมายตามต้องการได้

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสพการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก และสตรี รวมทั้งพิจารณาแนวทางการดำเนินงาน
2. เพื่อประสานทิศทางการทำงานในเรื่องเด็กและสตรีให้สอดคล้องกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. เพื่อกระตุ้นให้ตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทของตนเอง และแสวงหาแนวทาง กลวิธี ร่วมกันในการผลักดันรัฐบาลให้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์

4. วิธีดำเนินโครงการ

จัดเสวนาในเรื่องเด็กและสตรีเป็นเวลา 1 วัน โดยเชิญกลุ่มเป้าหมาย และวิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว จำนวน 12 ท่าน เข้าร่วมในการเสวนา แบ่งการเสวนาเป็น 2 ภาค ในภาคเช้าจะเป็นการเสวนาเรื่องเด็ก และภาคบ่ายจะเป็นการเสวนาเรื่องสตรี

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. เตรียมการเสวนา
  - สถานที่
  - เอกสาร
  - เชิญผู้เข้าร่วมเสวนา วิทยากร
2. จัดเสวนา
3. สรุปผลการเสวนา/จัดพิมพ์

5. หน่วยงานที่ดำเนินงาน

1. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ
2. องค์การยูนิเซฟ
3. ชมรมรัฐสภาสตรีไทย

6. งบประมาณโครงการ

1. ค่าใช้จ่ายในการประชุม	101,500	บาท
2. ค่าจัดทำเอกสารประกอบการประชุม	40,000	บาท
3. ค่าจัดทำเอกสารรายงานการประชุม	150,000	บาท
รวมทั้งสิ้น	<u>291,500</u>	บาท

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบสภาวะของปัญหาเรื่องเด็กและสตรีชัดเจนขึ้น
2. สามารถกำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจน และในทิศทางเดียวกัน
3. สามารถผลักดันให้เกิดการกำหนดนโยบายระดับสูงในการแก้ไขและป้องกันปัญหา

Parliamentary Seminar on Children and Women Project

Project Title : Parliamentary Seminar on Children and Women

Project target group :

- Women Member of Parliament (House of Common)
- Women Member of Parliament (House of Lord)
- All Member of Parliament concerns Women and Child Affairs as follows :
- The Parliament Commission on Youth, Women and Elder Age.
- Mass Media
- Staff of NCWA Office, Office of the Permanent Secretary, Office of the Prime Minister

Total of Participants : 80

Place : Central Plaza Hotel, Lad Prao, Bangkok

Duration : 8 February 1993 (One Day)

Budget : 291,500 Baht

Supported Agency : Office of the Permanent Secretary.
Office of the Prime Minister

Executive Agency : National Commission on Women's Affairs
Office of the Permanent Secretary.
Office of the Prime Minister

Participating Agency : 1. UNICEF
2. Women Member of Parliament Club

Project Coordinator : Director of ONCWA
Office of the Permanent Secretary.
Office of the Prime Minister

Project Director : Dr. Saisuree Chutikul

Date of Project Proposal : 30 December 1992.

1. General Data

- 1.1 **Name of project** : Parliamentary Seminar on Children and Women
- 1.2 **Target Group** :
- Women Member of Parliament (House of Common)
  - Women Member of Parliament (House of Lord)
  - All Member of Parliament concerns Women and Child Affairs as Follows :
    - The Parliament Commission on Youth, Women and Elder Age.
    - Mass Media
    - Staff of ONCWA
    - Office of the Permanent Secretary to the Prime Minister's Office - Total 80
- 1.3 **Place** : Central Plaza, Lad Prao, Bangkok
- 1.4 **Duration** : 8 February 1993 (One Day)

2. Background and Justification

Currently, Thai society is complexity since Thailand concentrated on Economic Development Plan in order to become an industrialize society. This change affect women and child in rural and urban which related to women and child development process. The number of women and child have to cope with the problems in many ways. It is evident that policy guidelines and many measures on women and child had not been paid attention or did not recognize on caring of this issue from legislative body.

Nevertheless, the NCWA realized that of the valuable of Thai women and child as the importance for national development, so, many existing problems faced by women and child need to be deal with urgently from every agency concerns. Therefore, NCWA will organize the discussion seminar on "Women and Child Issue" on 18 February 1993 which will be supported by Office of the Parmanent Secretary, Office of Prime Minister. The basic objective of the Discussion Seminar is to bring together member of parliament including House of Common, House of Lord and M.P. concerns women and child affairs and experts, specialists on women and youth affairs inorder to analyse key problems facing women and child in Thailand, as well as to concretise the measures to conquer the obstacles concerns.

3. Project Objective

The project aims :

1. To exchange opinions and experiences on Women and Child Development Issue including to concretise the implementation on Women and Child Affairs.
2. To co-ordinate strategies on Women and Child Affairs which need to be more relevant and more effective outcome.
3. To motivate participants concern on self-reconize and reliance of their own importance roles in order to seek strategies and submit recommendation to Government to take on concrete action for solving problems.

4. Project Method

- Organizing a one-day discussion seminar on Women and Child Issue among 12 resource persons of Women and Child Expertise together. The discussion seminar will be divided into 2 sessions there are a discussion on Child Issue in the morning and Women Issue will be conducted in the afternoon.

Sub-activities approach

1. Preparatory Phase
  - Seminar Design
  - Place
  - Document
  - Selecting of participants
  - Selecting of Resources persons.
2. Seminar Conducting
  - prepare facilities for participant and resource persons
3. Evaluation
  - report the result of discussion seminar
  - report documentation

5. Participating Agencies :

1. The National Commission on Women's Affair
2. UNICEF
3. Women member of Parliament Club.

6. Budget 291,500 Baht

7. Expected Output

At the end of discussion seminar

1. Acknowledge and clearly realiance on Women and Child problems.
2. Concretise strategies on preventing and solving problems of women and child more relevant and strenghten on implementation among concerned agencies.
3. Co-operate on pushing the policy process at executive level stated on solving problems and preventing women and child abuse.

กำหนดการเสวนาของสมาชิกรัฐสภา เรื่องเด็กและสตรี
จัดโดย

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) สำนักราชมนตรี

และ ชมรมรัฐสภาสตรีไทย

โดยการสนับสนุนของ

องค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF)

วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2536

ณ ห้องวิภาวดีบอลรูม A โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว กทม.

08.00 - 09.00	น.	ลงทะเบียน
09.00 - 09.10	น.	นายลิขิต เทอดสิทธิ์ศักดิ์ รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวต้อนรับ
09.10 - 09.20	น.	Mr. Daniel J. Brooks ผู้อำนวยการองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประจำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก กล่าวต้อนรับ
09.20 - 09.30	น.	- นางปวีณา หงสกุล ประธานชมรมรัฐสภาสตรีไทย กล่าวต้อนรับ - นายประวิช นิลวัชรเมณี ประธานคณะกรรมการกิจการเยาวชนสตรี และผู้สูงอายุ สภาผู้แทนราษฎร กล่าวต้อนรับ
09.30 - 10.00	น.	การกล่าวนำ : วัตถุประสงค์และความคาดหวังของการเสวนา ผู้กล่าว : นางสาวสุรี จุติกุล ที่ปรึกษาด้านสตรี เด็ก เยาวชน การศึกษา และพัฒนาสังคม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรรมการ กสส.
10.00 - 12.00	น.	การเสวนาเรื่องเด็ก ประธานการเสวนา : นางสาวศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์ ที่ปรึกษาคณะกรรมการสภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชน กรรมการ กสส. วิทยากร : 1. นายวิฑิต มันทาภรณ์ รศ. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
เลขาธิการมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก
3. นางสีน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา
ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนงาน
เยาวชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
4. นางนิตยา คชภักดี
ภาควิชากุมารเวชศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ รพ. รามาธิบดี
อนุกรรมการด้านครอบครัว กสส.
5. นายวิชา มหาคุณ
รองอธิบดีผู้พิพากษา ภาค 1
6. นางสาวสุรี จุติกุล
ที่ปรึกษาด้านสตรี เด็ก เยาวชน
การศึกษา และพัฒนาสังคม
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
กรรมการ กสส.

12.00 - 12.15 น.

สรุปการเสวนาเรื่องเด็ก

โดย นางจรรยา สุวรรณทัต

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

12.15 - 13.00 น.

พักรับประทานอาหารกลางวัน

13.00 - 15.30 น.

การเสวนาเรื่องสตรี

ประธานการเสวนา : คุณหญิงอัมพร มีสุข

ประธานสภาสังคมสงเคราะห์ระหว่างประเทศ
กรรมการ กสส.

วิทยากร

1. คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร
ประธานมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัมฯ
กรรมการ กสส.

2. นางวิมลศิริ ชำนาญเวช
รศ. คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย
นายกสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายฯ
อนุกรรมการด้านกฎหมายและระเบียบ
ข้อบังคับ กสส.

3. นางสาวธีรนาถ กาญจนอักษร
อาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. นายจรัญ ภัคดีธนากุล
รองเลขาธิการส่งเสริมตุลาการ
สำนักงานส่งเสริมตุลาการ
5. นางมาลี พฤษพงษ์สวัสดิ์
อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์
กรรมการ กสส.
6. นางสาวสุรี จุติกุล
ที่ปรึกษาด้านสตรี เด็ก เยาวชน
การศึกษา และพัฒนาสังคม
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
กรรมการ กสส.

15.30 - 15.45 น.

สรุปการเสวนาเรื่องสตรี

โดย นางเพ็ญศรี พิชัยสนธิ์

หัวหน้าภาควิชาอนามัยแม่และเด็ก คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

อนุกรรมการด้านครอบครัว กสส.

15.45 - 16.00 น.

ปิดการเสวนา

โดย นางสาวสุรี จุติกุล

PROGRAMME SCHEDULE
Parliamentary Seminar on Children and Women
18 February 1993
Central Plaza Hotel, Bangkok

08.00 - 09.00 hrs.	Registration
09.00 - 09.10 hrs.	Mr. Likhit Therdsteerasukdi Deputy Permanent Secretary Office of the Permanent Secretary Office of the Prime Minister Presides over the Seminar, present a welcoming speech.
09.10 - 09.20 hrs.	Speech : - Mr. Daniel J. Brooks Regional Director UNICEF/EAPRO
09.20 - 09.30 hrs.	Speech : - Mrs. Paweena Hongsakul President of Women Member of Parliament Club Speech : - Mr. Prawich Nilwatcharamanee. Chairman of the Commission of Parliament on Youth, Women and Elder Age.
09.30 - 10.00 hrs.	Presentation : Purpose to the Seminar. Mrs. Saisuree Chutikul Adviser to the Office of the Permanent Secretary, Office of the Prime Minister on Women, Child, Youth Education and Social Development
10.00 - 12.00 hrs.	Presentation : Child Problems Resource Person : 1. Mr. Vitit Muntarbhorn Associate Professor, Faculty of Law, Chulalongkorn University 2. Mr. Wallop Thangkananurak

Secretary General of Foundation for the Better Life of Children

3. Mrs. Srinoi Kasemsan Na Ayudhaya
Director, Youth Policy and Planning Division, The National Youth Bureau
4. Dr. Nitaya Kotchabhakdi
Faculty of Medical Science Ramathibodhi Hospital Mahidol University,
5. Mr. Vicha Mahakhun
Deputy Director General of Judge (Regional I) Ministry of Justice
6. Mrs. Saisuree Chutikul
Advisor to the Office of the Permanent Secretary, Office of the Prime Minister on Women, Child, Youth, Education and Social Development.

Chairperson :

Miss Srisavang Phauvongpataya
Committee of the National
Commission on Women's Affairs

12.00 - 12.15 hrs.

Conclusion session : Child and Problems

Mrs. Chancha Suwanathat
Professor, Institute of Research in Behavioral Science, Srinakharinwirot University

12.15 - 13.00 hrs.

Lunch

13.00 - 15.30 hrs.

Presentation : Women and Problems.

Resource Person :

1. Khunying Chandhanee Santabutra
Committee of the National Commission on Women's Affairs
2. Mrs. Wimolsiri Jamnarnvej
Associate Professor, Faculty of Law Chulalongkorn University and President of Women Lawyers's Association of Thailand.
3. Miss Teeranart Kanchanauksorn
Lecturer, Faculty of Economic Chulalongkorn University

4. Mr. Charan Bhakditanakul
Secretary-General, Office of the Judicial Affairs
Ministry of Justice
5. Mrs. Malee Plukpongsawalee
Assistant Professor, Faculty of Law Thammasat
University
6. Mrs. Saisuree Chutikul
Adviser to the Office of the Permanent Secretary,
Office of Prime Minister on Women, Child, Youth,
Education and Social Development

Chairperson :

Khunying Amporn Meesuk

Chairman of the International Council on Social
Welfare and Committee of the National Commission on
Women's Affairs.

15.30 - 15.45 hrs.

Conclusion session : Women and Problems

Mrs. Pensri Pichaisanith

Professor, Department of Maternal and Child Health
Faculty of Public Health, Mahidol University

15.45 - 16.00 hrs.

CLOSE :

Mrs. Saisuree Chutikul

คำกล่าวต้อนรับ
การเสวนาของสมาชิกรัฐสภา เรื่องเด็กและสตรี
โดย นายลิขิต เทอดเสถียรศักดิ์ รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ณ ห้องวิภาวดีบอลรูม A โรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว
วันจันทร์ที่ 8 กุมภาพันธ์ 2536

ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกยินดีและเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาร่วมในการเสวนาเรื่องเด็กและสตรีของสมาชิกรัฐสภา ในวันที่

ผมเชื่อว่าทุกท่าน ณ ที่นี้ คงจะตระหนักกันเป็นอย่างดีว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีผลกระทบต่อเด็กและสตรีเป็นอันมาก และนับวันจะมีปัญหามากขึ้นถ้าไม่มีการแทรกแซงจากทุกท่านที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กำลังดำเนินการวางนโยบายและมาตรการหลักเพื่อการนี้และคาดว่าจะนำเสนอคณะรัฐมนตรีได้ภายในเร็ววันนี้ ที่สำคัญมากเรื่องหนึ่งคือ มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการรณรงค์ ซึ่งฝ่ายรัฐสภามีส่วนเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการกรอง การให้ความเห็นชอบร่างกฎหมาย และการผลักดันให้มีกฎหมาย รวมทั้งการเป็นปากเสียงให้แก่เด็กและสตรี เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน ค่านิยม เจตคติ และวิธีการพัฒนาเด็กและสตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จึงได้ร่วมกับชมรมรัฐสภาสตรีไทยและองค์การยูนิเซฟ จัดให้มีการเสวนาระหว่างฝ่ายที่ทำงานด้านนิติบัญญัติและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเด็กและสตรีในระดับนโยบาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็น รวมทั้งประสบการณ์ และร่วมพิจารณาแนวทางการทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กและสตรี ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และจริงจังยิ่งขึ้น

ผมมั่นใจว่าการรวมกลุ่มกันในวันนี้ เป็นโอกาสอันดีที่ทุกท่านจะได้รวบรวมแนวความคิด และปรับแผนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในโอกาสนี้ ผมขอขอบคุณองค์การ UNICEF ซึ่งได้สนใจร่วมการเสวนาและให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดเสวนาครั้งนี้ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) ที่รับผิดชอบเตรียมและจัดการประชุมครั้งนี้ สุดท้ายนี้ ผมขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้ท่านทั้งหลายทำงานประสบผลความสำเร็จสมประสงค์ตามเป้าหมาย และมีความเจริญโดยทั่วกันทุกประการ.

Welcome Speech
The Parliamentary Seminar on Children and Women
by Mr. Likhit Therdsteerasukdi
Deputy Permanent Secretary, Office of the Prime Minister
Vipavadee Ballroom A. Central Plaza Hotel Bangkok
Monday February 8, 1993

Ladies and Gentlemen.

I am very pleased that today I have a chance to participate the seminar discussion on the topic of Women and Child Issues of the parliament members.

I believe that everybody here realize that the rapid economic and social changes affect against women and child and cause a lot of problems unless everybody look at this carefully.

On behalf of the Office of the Permanent Secretary, Office of the Prime Minister forming measures and policies and paying attention to women and child have to submit these matters to the Cabinet. The most important things are legal and campaign measures which the parliament members are playing the great role in both refining and agreeing with the tentative laws in order to push them more practical for women and child in changing attitude and develop the thinking method.

According to the above reasons, Office of the Permanent Secretary, Office of the Prime Minister, Parliament members and UNICEF arranging the seminar discussion today between the legal workers and related persons who work with women and child in policy level aim to consider the trends and matters to solve problems together.

I am sure that it is good to have your presences today so that we can form many ideas together and adjust policies for women and child to be more efficient. I wish to thanks very much to UNICEF who is paying attention to this matter and also give the financial support to the seminar. Moreover, the NCWA staff which make this seminar go through perfectly. Finally, I wish you all have success as you wished. Thank you.

สุนทรพจน์
นายแดเนียล เจ บรู๊กส์
ผู้อำนวยการ
องค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ
สำนักงานองค์การยูนิเซฟ ประจำภาคพื้นภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก
การเสวนาเรื่องเด็กและสตรีของสมาชิกรัฐสภา
8 กุมภาพันธ์ 2536

คุณลิขิต คุณหญิงมาลี ดร. สายสุรี คุณประวิทย์ และคุณปวีณา

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับเชิญมาในฐานะผู้แทนองค์การยูนิเซฟ โดยเฉพาะได้เข้าร่วมในการเสวนาเรื่องเด็กและสตรีของกลุ่มสมาชิกรัฐสภาสตรีของไทยในครั้งนี พวกเราในองค์การยูนิเซฟได้พบเห็นมาแล้วทั่วโลกถึงพลังของกลุ่มสมาชิกรัฐสภาจะเป็นกลุ่มที่มีผลต่อการปรับปรุงสภาวะของเด็กและสตรี องค์การยูนิเซฟประจำภูมิภาคนี้ทำงานสนับสนุนเครือข่ายที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าว และทำหน้าที่โยนโย่เครือข่ายเหล่านี้เข้าด้วยกันในระดับภูมิภาค การเสวนาครั้งนี้เป็นโอกาสที่ไม่เคยมีมาก่อน และเป็นเครื่องยืนยันว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นในโลกเราขณะนี้ไม่ได้ทอดทิ้งกลุ่มที่อ่อนแอที่สุดในสังคม ซึ่งในที่นี้หมายถึง กลุ่มสตรี เด็ก และผู้ยากจน ซึ่งประกอบด้วยเด็กและสตรีเป็นส่วนใหญ่

ประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับเด็กนี้ เราสามารถจะพิจารณาได้ในสามมุมมองด้วยกัน คือ

มุมมองแรก คือ การรอดชีวิตในระยะห้าปีแรก ในเรื่องนี้ การแทรกแซงด้านสาธารณสุขพื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็นมาก เป็นต้นว่า เด็กควรได้รับโภชนาการที่ดี ได้รับการฉีดวัคซีนคุ้มกันโรค มารดามีสุขภาพที่ดี การมีน้ำดื่มที่สะอาด และการมีสุขอนามัยที่ดี ทั้งหมดนี้นับเป็นเรื่องสำคัญในระดับพื้นฐานของชีวิตเด็กทุกคน ในระดับของการพัฒนาในระยะต่อมา การศึกษาเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาเด็กปฐมวัย และการคุ้มครองเด็ก เช่น คุ้มครองจากการถูกใช้แรงงานอย่างกตัญ การถูกใช้ประโยชน์ทางด้านเพศและด้านอื่นๆ โดยทั่วไปแล้ว ประเทศไทยนับว่าก้าวหน้ามากในแง่การพัฒนาและการรอดชีวิตเด็ก เด็กไทยที่ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษาที่มีจำนวนสูงขึ้น อัตราการตายของเด็กและทารกลดน้อยลง และจำนวนเด็กขาดอาหารลดลงอย่างสม่ำเสมอ

มุมมองที่สอง คือ การพัฒนาเด็กปฐมวัย และการคุ้มครองเด็ก เช่น คุ้มครองจากการถูกใช้แรงงานอย่างกตัญ การถูกใช้ประโยชน์ทางด้านเพศและด้านอื่นๆ

มุมมองที่สาม คือ การศึกษาซึ่งจะมีบทบาทสำคัญยิ่ง เด็กไทยที่ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษาที่มีจำนวนสูงขึ้น รวมทั้งอัตราการตายของเด็กและทารกมีจำนวนลดน้อยลง อีกทั้งจำนวนเด็กขาดอาหารก็ลดลงอย่างเห็นได้ชัด

อย่างไรก็ดี เวลานี้มิใช่เวลาที่จะพอใจในผลงานที่ผ่านมาแต่เพียงอย่างเดียว เพราะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและในประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคนี้ที่กำลังก่อให้เกิดความแตกต่างมากขึ้นในกลุ่มต่างๆ ของประชากร และทำให้เด็กจำนวนมากถูกเอารัดเอาเปรียบ และถูกนำไปในทางเลื่อม ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ทันท่วงทีหลายจะร่วมเสวนากันในวันนี้ จะลดช่องว่างได้อย่างไร

ทำอย่างไรจึงจะให้แน่ใจว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางสังคมที่เกิดขึ้นพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมิได้ละทิ้งผู้บริสุทธิ์ที่ต้องตกเป็นเหยื่อไว้ตามลำพัง งานชิ้นใหม่ที่สำคัญที่สุดสำหรับท่านสมาชิกรัฐสภาและผู้นำองค์กรรัฐบาลและเอกชน ในการปรับเปลี่ยนเป้าหมายสำคัญเพื่อสนองตอบข้อเรียกร้องเพื่อช่วยเหลือเด็กได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งประเทศไทยร่วมลงนามด้วยในเดือนเมษายน พ.ศ. 2535 อนุสัญญาซึ่งใช้เวลา 10 ปี ผ่านกระบวนการต่างๆ ของสหประชาชาติ มาจนเป็นรูปร่าง ได้กลายมาเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเมื่อเดือนกันยายน 2533 และด้วยความรวดเร็ว ไม่ถึงหนึ่งปีต่อมาก็ได้รับการยอมรับเป็นเอกฉันท์ในที่ประชุมสมัชชาใหญ่ เรื่องที่เป็นเรื่องท้าทายข้อแรกก็คือ ให้แน่ใจว่าโอกาสสำหรับเด็กที่ไม่เคยมีมาแต่เดิมนี้ได้รับการถ่ายทอดออกเป็นความก้าวหน้าที่แท้จริงและมีความจริงยั่งยืน โอกาสสำคัญยิ่งประการหนึ่งอันเป็นผลเนื่องมาจากอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กก็คือ การหยิบยกเอาความจำเป็นพื้นฐานสำหรับชีวิตเด็กมาแปลงเป็นสิทธิที่เด็กจักต้องได้รับ ให้เด็กนั้นได้เป็นความรับผิดชอบของสังคมที่จะต้องกระทำการเพื่อให้เด็กได้เป็นที่ยอมรับ อนุสัญญาฯ เน้นถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก ขณะเดียวกันก็เน้นว่าต้องเลิกการเลือกปฏิบัติต่อเพศ เชื้อชาติ สีผิว ภาษา หรือศาสนา ทั้งนี้เป็นนิมิตใหม่ที่สำคัญยิ่งในแง่กฎหมายและจริยธรรมสำหรับมนุษยชาติ เมื่อไม่นานมานี้เอง มักถือกันว่าเด็กๆ ไม่มีสิทธิและตั้งนัยการที่เห็นว่า รัฐมีความผูกพันทางกฎหมายที่ต้องให้ความคุ้มครองต่อเด็ก และช่วยบิดามารดาและสังคม ทำให้เด็กได้อยู่ดีกินดี จึงนับเป็นก้าวสำคัญอย่างยิ่งยวดก้าวหนึ่ง

สิ่งท้าทายสำคัญอีกประการหนึ่งของไทยและของประเทศอื่นๆ ก็คือ ต้องให้มั่นใจว่าข้อกำหนดต่างๆ ในอนุสัญญา จะค่อยๆ ผสมผสานเข้ากับสถาบันชีวิตของคนในประเทศและกับครอบครัวและชุมชนแต่ละแห่ง เมื่อใดที่เด็กๆ ไม่ต้องตกเป็นเหยื่อของการหาประโยชน์บนตัวเด็กและการลดศักดิ์ศรีของเด็กไป เมื่อใดที่เด็กได้รับการดำเนินการอนามัยขั้นพื้นฐาน การโภชนาการ และความต้องการทางด้านการศึกษาอย่างเพียงพอ เมื่อใดที่เขาได้มีชีวิตอย่างเหมาะสมตามศักยภาพของตน และเมื่อใดที่เด็กผู้หญิงมีโอกาสได้รับสิ่งดีๆ ต่างๆ ที่ชีวิตสมัยใหม่จะเอื้ออำนวยให้ได้ เมื่อนั้นจึงจะเรียกได้ว่า สังคมได้ดำเนินการตามคำมั่นสัญญาของอนุสัญญาฯ แล้ว

ในการเสวนาเพื่อเด็กและสตรียังเป็นเครื่องแสดงให้เห็นอีกด้วยว่า ประเทศไทยมีความมุ่งมั่นทางการเมืองที่จะทำตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับเด็ก ให้ประสบผลสำเร็จอย่างสูงในการทำงานไปสู่จุดหมายดังกล่าว และขอยืนยันว่า ยูนิเซฟจะมีส่วนร่วมในความพยายามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวต่อไป

Address
by
Mr. Daniel J. Brooks
Regional Director
United Nations Children's Fund (UNICEF)
East Asia and Pacific Regional Office
8 February 1993

Khun Likhit, Khunying Malee, Dr. Saisuree, Khun Prawich, and Khun Paweena

It is a great privilege to have been invited to be with you this morning on behalf of UNICEF for the Seminar on Children and Women for Women Parliamentarians in Thailand. We at UNICEF have seen globally the power and influence that groups such as yourself can have on improving the situation of children and women. At the UNICEF Regional Office here in Bangkok, we are committed to supporting these national networks for social change and to linking these networks at the regional level. Your coming together at this seminar gives an unprecedented opportunity for ensuring that the political and economic changes that have been transforming our world do not leave behind the most vulnerable segment of our society-children, women and the poor, of which unfortunately children and women are the great majority.

Children's issues can generally be looked at from three different perspectives :

1. **The survival in the first five years of life – in this phase**, basic health interventions such as good nutrition, immunization, maternity care, access to clean drinking water, and the sanitation are among the high priority programmes for children.

In the development phase, education - including early childhood development programmes - begin to assume priority as do child protection issues such as protection from child labour abuses and sexual and other forms of exploitation. Thailand is generally considered to have made great progress in the child survival and development phases, with increasing numbers of Thai children with access to primary education, steadily decreasing infant and child mortality rates and the number of malnourished children steadily declining.

2. **The development of pre-school age children and protection for all children.** Children must be protected from labour abuse, sexual exploitation and other forms of abuse.

3. **Education must play a significant role.** More Thai children complete primary education. Child and infant mortality rates have decreased. The number of malnourished children has also decreased significantly.

Methods to close the disparity gap and ensure that development in Thailand does not leave behind

large numbers of children and women must be addressed. It is also of utmost importance to ensure that the rapid social change that accompanies economic change does not leave innocent victims in its wake.

However, this is no time for complacency, for the rapid economic and social change taking place here and other parts of our region are also bringing to the surface wider disparities among segments in the population and are exposing larger numbers of children to exploitation and abuse.

It is essentially these issues that you will be addressing today – how to close the disparity gap, how to ensure that economic development in Thailand does not leave behind large numbers of children and women, and how to ensure that the rapid social change that accompanies economic change does not leave innocent victims in its wake.

One of the most powerful new instruments for parliamentarians and other governmental and non-governmental leaders - for all of us, as a matter of fact - to dramatically shift priorities to accord a first call for children is the CONVENTION OF THE RIGHTS OF THE CHILD, to which Thailand acceded in April 1992. The Convention, which took ten long years to work its way through the United Nations machinery, became international law in September 1990 and, with almost the speed of light, less than a year later it was unanimously adopted by the General Assembly.

The challenge for us now is to ensure that these unprecedented opportunities for children are translated into real and lasting progress. One of the most important opportunities resulting from the Convention on the Rights of the Child is that it takes the traditional category of children's essential needs and elevates them to the category of rights, codifying them along with the responsibility of the society to ensure that they are respected. The Convention stresses the best interest of the child, rejecting at the same time all forms of discrimination based on gender, race, colour, language or religion. This represents a major legal and ethical breakthrough for human kind. After all not very long ago, children were considered to have no inherent rights, and the notion that the state has a legal obligation to protect the young and to help parents and communities to provide their well-being is a significant step forward.

The key challenge in Thailand, as in other countries, is to ensure that the provisions of the Convention progressively work their way into the institutional life of the country and of individual families and communities. When children are no longer subject to abuse and degradation, when their basic health, nutrition, and educational needs are sufficiently guaranteed to enable them to fulfill their potential, when girls enjoy equal access to all that modern life has to offer only then will the promise of the Convention have been met.

Your gathering here today for this seminar for children and women is yet another indication to us that in Thailand there is the political will to keep our promises to children. I wish you great success in your work toward that end and assure you of UNICEF's partnership with you in trying to achieve that goal. Thank you very much for the opportunity to be here.

รายนามคณะวิทยากร

List of Lecturers

---

1. นายลิขิต เทอดสเถียรศักดิ์ รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	Mr. Likhit Therdsteeerasukdi
2. นายแดเนียล เจ บรู๊คส์ องค์การยูนิเซฟ	Mr. Daniel J. Brooks
3. ดร. สายสุรี จุติกุล	Dr. Saisuree Chutikul
4. นางปวีณา หงสกุล	Mrs. Paweena Hongsakul
5. นางสาวศรีสว่าง พ่วงศ์แพทย์	Miss Srisavang Phauvongpataya
6. รศ. วิฑิต มันทารณ์	Assoc. Prof. Vitit Muntarborn
7. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	Mr. Wallop Thangkananurak
8. นางสีน้อย เกษมสันต์ ณ อยุธยา	Mrs. Srinoi Kasemsan Na Ayudhaya
9. พญ. นิตยา คชภักดี	Dr. Nitaya Kotchabhakdi
10. นายวิชา มหาคุณ	Mr. Vicha Mahakhun
11. ดร. จรรยา สุวรรณทัต	Dr. Chancha Suwannathat
12. คุณหญิงอัมพร มีสุข	Khunying Amporn Meesuk
13. คุณหญิงจันทนี สันตะบุตร	Khunying Chandhanee Santabutra
14. รศ. วิมลศิริ ชำนาญเวช	Assoc. Prof. Wimolsiri Jamnarnvej
15. ดร. ธีรนาถ กาญจนอักษร	Dr. Teeranart Kanchanauksorn
16. นายจรัญ ภักดีธนากุล	Mr. Charan Bhakditanakul
17. ผศ. มาลี พฤษพงษ์สาวลี	Assist. Prof. Malee Plukpongsawalee
18. พญ. เพ็ญศรี พิชัยสนิธ	Dr. Pensri Pichaisanith

รายนามผู้เข้าร่วมการเสวนา

List of Participants

ก. รายนามคณะกรรมการกิจการเยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ สภาผู้แทนราษฎร คณะอนุกรรมการฯ และนักวิชาการประจำคณะกรรมการฯ

1. นายประวิช นิลวัชรmani	Mr. Prawich Nilwatcharamanee
2. นายบุญเสริม ทาวรกุล	Mr. Boonserm Thawornkul
3. นางนิภา พริงสุลกะ	Mrs. Nipha Phringsulaka
4. นางวानी หาญสวัสดิ์	Mrs. Wanee Hansawat
5. นางอรดี สุทธศรี	Mrs. Oradee Suthasri
6. นายประจวบ แสงอินทร์	Mr. Prachuap Saeng - in
7. นายมานิชญ์ วณิชชานนท์	Mr. Manote Wanitchanon
8. นางสาวอัสนี วัฒนประดิษฐ์	Miss Asanee Wattanapradit
9. นางสมหมาย เอ็มสมบัติ	Mrs. Sommai Aimsombat
10. นางอัจฉรา พนาสุภน	Mrs. Atchara Phanasuphon

ข. รายนามคณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ วุฒิสภา และที่ปรึกษาประจำ คณะกรรมการฯ

1. คุณหญิงมาลี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	Khunying Malee Sanitwong Na Ayuttaya
2. นางวีณา เชิดบุญชาติ	Mrs. Weena Cherdboonchart
3. คุณหญิงนิรมล สุริยสัจย์	Khunying Niramon Suriyasat
4. คุณหญิงลักขณา แสงสนิท	Khunying Lakhana Saengsanit
5. นายวิชัย โสสุวรรณจินดา	Mr. Wichai Thosuwanjinda
6. พล.ต.ท. สมควร หริกกุล	Police Lieutenant General Somkuan Harikul
7. นายสมชัย วุฒิปรีชา	Mr. Somchai Wuthipreecha
8. นางสาวทัศนา บุญทอง	Miss Thatsana Boonthong
9. คุณหญิงนันทกา สุประภาตะนันท์	Khunying Nanthaka Suprapatanan

ค. รายนามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี

1. นางสาวพนิดา เกษมมงคล	Miss Panida Kasemmongkol
2. นางพรพิชญ์ พัฒนกุลเลิศ	Mrs. Pornphit Pathanakullert
3. นางสาวสุดารัตน์ เกยุราพันธ์	Miss Sudarat Keyuraphan
4. นางเครือวัลย์ สมณะ	Mrs. Kruawan Samana
5. นางปวีณา หงสกุล	Mrs. Paweena Hongsakul

ง. รายนามผู้ที่ทำงานด้านเด็กและสตรี และผู้เข้าร่วมสังเกตการณ์

1. นางมลลิกา ลับไฟรี	Mrs. Manlika Lappailee
2. นางสาววันเพ็ญ ชมเดช	Miss Wanphen Chomdet
3. นางวรรณิ์ รัตนวราหะ	Mrs. Wannee Ratanawaraha
4. ดร. กิติยา พรสัจจา	Dr. Kitiya Pomsatcha
5. นายปรีชา ศรีธัญญา	Mr. Preecha Srithanya
6. นางวันเพ็ญ ต่างมงคล	Mrs. Wanphen Tangmangkol
7. นางสุวิมล ภูมิสิงหราช	Mrs. Suwimon Phomsingharat
8. นางสาววิลาสลักษณ์ ชีววัลลี	Miss Wilatlak Cheewawanlee
9. ผศ. ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร	Assist. Prof. Laddawan Kasemnet
10. นายประทีป จินนี	Mr. Pratheep Chean-rgee
11. ดร. จิตตินันท์ เดชะคุปต์	Dr. Chittinan Dechakhp
12. นางอ้อมพร นิตยสุทธิ	Mrs. Omporn Nitayasuthi
13. นายวิชญพร ไชยรัตน์	Mr. Witchayaporn Chairatana
14. นางสาวสุกัญญา อาชีวิวิทย์	Miss Sukanya Acheewawit
15. ดร. ดวงกมล วิวิธวร	Dr. Duangkamol Wiwitworn
16. นางพรทิพพา เจริญผล	Mrs. Pornthipa Charoenpol
17. นายพิศุทธิ์ นิลสินธพ	Mr. Phisut Nilsinthop
18. นางวิภาวรรณ หะวานนท์	Mrs. Wipawan Hawanon
19. นางสาวจันทิมา ทองชาติ	Miss Chantima Thongchart
20. นางจันทร์แจ่ม ไพบูลย์ศิลป์	Mrs. Chancham Phaiboonsilapa
21. นางพิกุลทอง รุจิราภา	Mrs. Phikulthong Rujirapa
22. นายยรรยง ชัดภูมิ	Mr. Yanyong Chadphoom
23. นางสาวสายพิน สิริหงส์	Miss Saiphin Sirihong
24. นางสาวเทวี ตติรัตน์	Miss Thewee Tatirat
25. นายธีระพันธ์ สุกระกาญจนะ	Mr. Thiraphan Sukrakanchana
26. นางอุไร สิงห์ไพบูลย์พร	Mrs. Urai Singphaiboonporn
27. นายเสริมทรัพย์ รุ่งเรือง	Mr. Sermsap Rung - reung
28. นางนิตา ชูโต	Mrs. Nisa Xuto
29. Mrs. Gisele Yasmeen	
30. Mrs. Wanjiku Atterhog	
31. พระปัญญา ปัญญาธโร	Pra Panya Panyatharo

จ. สื่อมวลชน

1. นางสาวอิสสรียา พรายทองแย้ม	Miss Isariya Phraithongyam
2. นายยงยุทธ ไหระกุล	Mr. Yongyut Horakul

3. นายศิวะ ทองปาน	Mr. Siwa Thongpan
4. นายวสันต์ อินหลวง	Mr. Wasan Inluang
5. นายวัชรพร กิจบำรุง	Mr. Watcharaporn Kitbamrung
6. นางสาวพามีน กันทรชัย	Miss Phafan Kanthonchai
7. นางสาวมัทนา ตรีเนตร	Miss Mattana Treenet
8. นางสาวไพลิน สุรฤทธิเสวตร	Miss Phailin Suralitsawet
9. นางสาวปรีชาดา พิศภูมิวิถิ	Miss Preechada Phitphoomwithee
10. นายชูชัย บอกบุญธรรม	Mr. Choochai Bokboontham
11. นางสาวสุวรรณา เจริญพูนทรัพย์	Miss Suwanna Charoenphoonsap
12. นางสาวปรานี สุภาธร	Miss Pranee Suphathorn
13. นายวสันต์ ลีวพัทตร์	Mr. Wasan Liwphak
14. นางสาวปิยกมล สันทัดการ	Miss Piyakamol Santhatkan
15. นางสาววันเพ็ญ เขตอุดมคีรี	Miss Wanphen Ketudomkheeree
16. นางสาวรศนา ไคร์ครวญ	Miss Rasana Kraikruan
17. นางสาวรพีพร เรืองอุไรฤทธิ์	Miss Rapheeporn Ruangurailit
18. นายพรชัย ไรจนวิศาร	Mr. Pornchai Rotwisan
19. นายชัยยุทธ จันทร์านุกพัฒนา	Mr. Chaiyut Chantranupattana
20. นางสาวฝนทิพย์ ตันจุ่มมัน	Miss Fonthip Tanchuiman
21. นางสรिता สาลิกุล	Mrs. Sarita Salikul
22. นางสาวนภัส อัสวไชยชาญ	Miss Naphat Atsawachaicharn
23. นางสาวปรีชญาภรณ์ จันทร์รักษ์	Miss Preechayaporn Chanrak
24. นางสาวสุวิชชา ไชยวงศ์	Miss Suwittha Chaiyong
25. นายเสรี อูมา	Mr. Seree Uma
26. นางสาววราภรณ์ เจริญพานิช	Miss Waraporn Charoenpanich
27. นายสดาญ์ สุตานนท์	Mr. Sadaya Sutanon
28. นางสาวนิตรัตมา เปาะเงาะ	Miss Nitratama Poh - ngoh
29. นายบุญรัตน์ เจริญชัย	Mr. Boonrat Charoenchai
30. นายสากล เจริจา	Mr. Sakan Cheracha
31. นายวรัญชัย โชคชนะ	Mr. Waranchai Chokchana
32. นางสาวทัศนีย์ สาริกา	Miss Thatsanee Sarika
33. นายจิราภรณ์ เจริญเดช	Mr. Chiraporn Charoendet
34. นายพินิจ หุตะจินดา	Mr. Phinit Hutachinda
35. นางสาวพรทิพย์ ศรีประทัย	Miss Pornthip Sriprathai
36. นางสาวเสาวลักษณ์ สนั่นเมือง	Miss Sawwalak Sananmuang

ฉ. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ

1. นางศรีวัฒนา จุลชาติ	Mrs. Sriwatana Chulajata
2. นางเบ็ญจมาศ มาประณีต	Mrs. Benjamas Marpraneet
3. นายสุจิตต์ ไตรพิทักษ์	Mr. Sujit Traiphitak
4. นางวลัยพร จารุกัลล์	Mrs. Walaiporn Jarukalas
5. นางสาวสุพัตรา ภูธนานุสรณ์	Miss. Supatra Putananusorn
6. นางสาวศุภลักษณ์ ไบราณินทร์	Miss Supalak Boranin
7. นางสาวพรสม นัยวัฒน์	Miss Pornsom Naiyawat
8. นางกริศนา ทองนวล	Mrs. Krisana Thongnual
9. ร.ต.อ. หญิง สุวนีย์ แสงวงผล	Pol. Cap. Suvanee Sawangpol
10. นางสาวนฤมล มาลสุทธิ	Miss Narumon Malsut
11. นางสาววัลลภา ชายหาด	Miss Wallapa Chyehard
12. นางสาวรัตญา กอบศิริกาญจน์	Miss Rataya Kobsirikan
13. นางสาวรุ่งนภา เอกวัฒน์โชติกูร	Miss Rungnapa Ekwattanachotkul
14. นางนุจรี เกตุปราชญ์	Mrs. Nutjaree Ketpard
15. นางกาญจนา ณ บุญหลง	Mrs. Kanchana Na Boonlong
16. นางศิริพร ปานสาลี	Mrs. Siriporn Pansaree
17. นางสาวจรีรัตน์ พูนพานิช	Miss Jareerat Poonpanich
18. นางสาวชญาภา เอี่ยมอุไร	Miss Chayapa lam - U - Rai

รายนามคณะทำงานจัดทำเอกสาร
List of Working Group for Document and Publication

---

1. ที่ปรึกษา

ดร. สายสุรี จุติกุล
นางศรีวัฒนา จุลชาติ

Advisor

Dr. Saisuree Chutikul
Mrs. Sriwatana Chulajata

2. ผู้ดำเนินการจัดพิมพ์หนังสือและพิสูจน์อักษร

นางเบญจมาศ มาประณีต
นางวลัยพร จารุกัลล์
นางสาวพรสม นัยวัฒน์
นางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์
นางสาวรุ่งนภา เอกวัฒน์โชตกุล
นางกาญจนา ณ บุญหลง
นางนุจรี เกตุปราชญ์

Publication and Edition

Mrs. Benjamas Marpraneet
Mrs. Walaiporn Jarukalas
Miss Pornsom Naiyawat
Miss Rataya Kobsirikan
Miss Rungnapa Ekwattanachotkul
Mrs. Kanchana Na Boonlong
Mrs. Nutjaree Ketpard

3. ผู้สรุปและจัดประเด็นการเสวนา

นางเบญจมาศ มาประณีต
นางสาวสุพัตรา ภู่อานานุสรณ์
นางสาวศุภลักษณ์ โบราณินทร์
นางสาวพรสม นัยวัฒน์
นางกริศนา ทองนวล
ร.ต.อ. หญิง สุวณีย์ แสงผล
นางกาญจนา ณ บุญหลง
นางสาววัลลภา ชายหาต
นางสาวนฤมล มาลสุทธิ์

Summary Report

Mrs. Benjamas Marpraneet
Miss Supatra Putananusorn
Miss Supalak Boranin
Miss Pornsom Naiyawat
Mrs. Krisana Thongnual
Pol. Cap. Suvanee Sawangpol
Mrs. Kanchana Na Boonlong
Miss Wallapa Chyehard
Miss Narumon Malsut

4. ผู้จัดทำคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ

นางศรีศักดิ์ ไทยอารี และคณะ
ดร. กิติยา พรสัจจา
นางสาวศุภลักษณ์ โบราณินทร์
นางกาญจนา ณ บุญหลง

English Publication

Mrs. Srisak Thaiarry and Team
Dr. Kitiya Pornsatcha
Miss Supalak Boranin
Mrs. Kanchana Na Boonlong

5. ผู้ตรวจแก้ไขคำแปลภาษาอังกฤษ

ดร. จีน แบร์รี่

English Editor

Dr. Jean Barry

6. ผู้ประสานการจัดพิมพ์หนังสือ
นางเบญจมาศ มาประณีต

Coordinator for Publication

Mrs. Benjamas Marpraneet

7. ผู้พิมพ์เอกสาร
นางศิริพร ปานสาธิต
นางสาวจรีรัตน์ พูนพานิช

Publication

Mrs. Siriporn Pansaree

Miss. Jareerat Poonpanich

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล

กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 282 - 2690, 282 - 5322

โทรสาร 281 - 3690

จัดพิมพ์ครั้งที่ 1 มิถุนายน 2537 จำนวน 1,000 เล่ม

Published by

The Office of The National Commission on Women's Affairs (ONCWA)

Office of the Prime Minister

Government House

Bangkok 10300

Tel. 282 - 2690, 282 - 5322

Fax 281 - 3690

First Publishing June 1994 : 1,000 copies

พิมพ์ที่ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
65/16 หมู่ 4 ซอยวัดชัยพฤกษ์มาลา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170
โทร. 424-2800-1, 434-1380-4 โทรสาร. (662) 433-2742, 434-1385

